

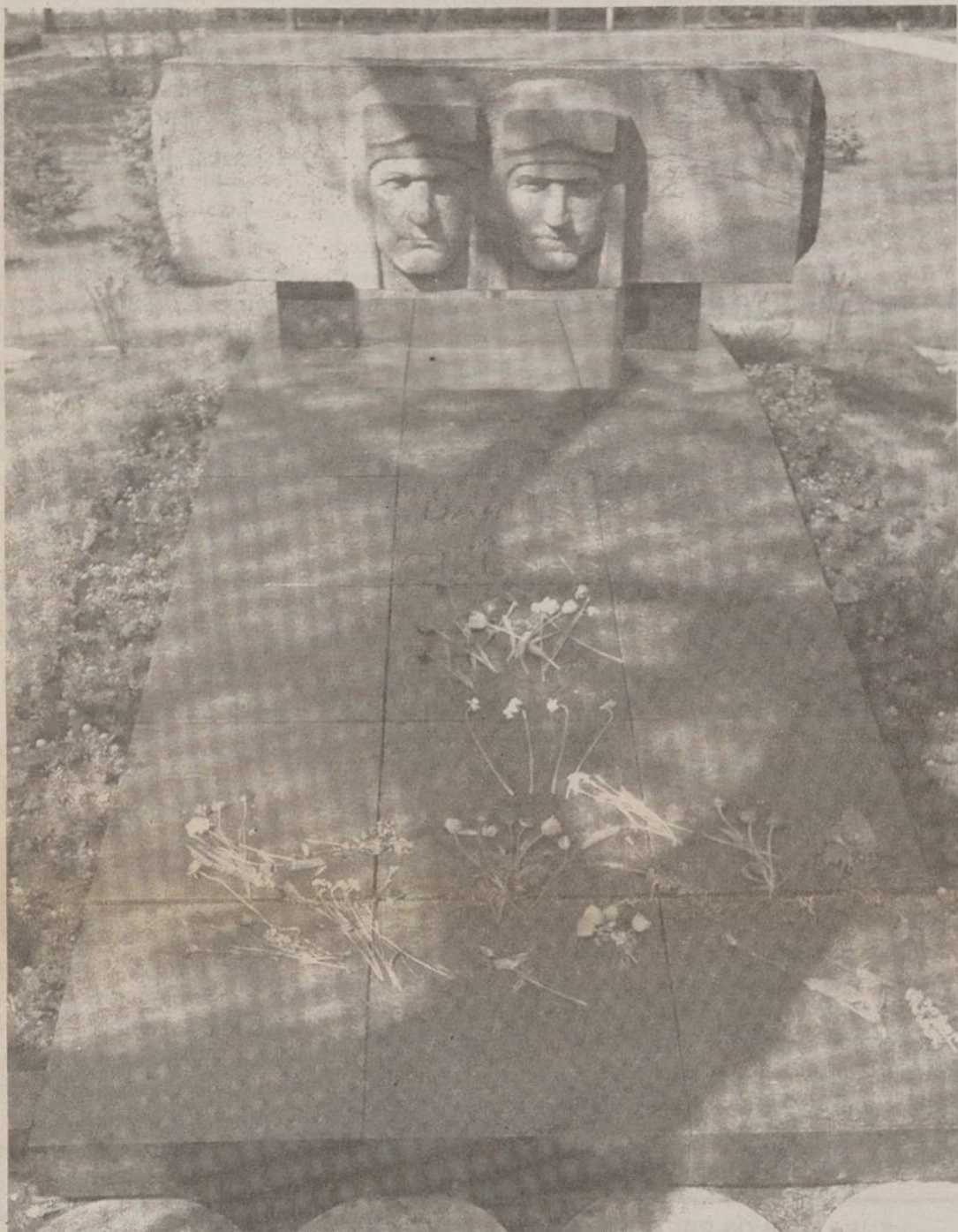
Valiukenas M.
6140 So. Tripp Ave.
Chicago, IL 60629

SECOND CLASS USPS 157-590

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL LXXIX JULY - LIEPOS 21, 1994 Nr. 28

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

1933 VII 15 - 17 LITUANIKOS I SKRYDIS PER ATLANTA; NEW YORKAS -
KAUNAS. LAKŪNAI STEPAS DARIUS IR STASYS GIRĖNAS,
DIDVYRIŠKAI NUGALĖJĘ ATLANTA, ŽUVO PRIE SOLDINO

Lakūnų didvyrių S.Dariaus ir S.Girėno kapas Kaune

J.Polio nuotr.

LR Nuolatinė Misija prie JT praneša :

LR AMBASADORIUS JUNGTTINĖSE TAUTOSE PASITRAUKIA IŠ PAREIGŲ

Veteranas diplomatas Anicetas Simutis, dirbęs Lietuvos diplomatinėje tarnyboje 60 metų, š.m. liepos 4 d. pasitraukė iš Lietuvos Respublikos Nepaprastojo ir įgaliootojo ambasadoriaus Jungtinėse Tautose pareigų, praneša Lietuvos Respublikos Nuolatinė Misija Jungtinėse Tautose. Liepos 1 d. datuotame laiške Lietuvos Respublikos Prezidentui Algirdui Brazauskui, Ambasadorius Simutis išreiškė norą būti atleistam iš Misijos šefo pareigų, kurias jis ėjo nuo Misijos įsteigimo datos, t.y. 1991 rugsėjo 17 d. kada Lietuvos Respublika buvo priimta į Jungtines Tautas. Ambasadorius Simutis buvo atšauktas LR Prezidento 1994 m. liepos 4 d. Dekretu Nr.345, kuris įsigaliojo nuo pasirašymo dienos.

Įvertindamas veterano diplomato nuopelnus nepriklausomai ir laisvai Lietuvai, Prezidentas A.Brazauskas apdovanojo Ambasadorių Simutį Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino III-o laipsnio ordinu. Ordiną Prezidento vardu įtikė LR Ambasadorius JAV-bėse Alfonsas Eidintas Ambasadoriaus Simučio pagerbimo metu š.m. birželio 5 d. New Yorko lietuvių Kultūros Židinyje. Prezidentas Brazauskas ne kartą yra išreiškęs pasitenkinimą atstovybės darbu, pridurdamas Ambasadoriui Simučiiui, kad "mes esame linkę išlaikyti Jūsų su-burtą tikrai pajėgų misijos kolektyvą".

Pripažindamas Ambasadoriaus Simučio ilgą patyrimą diplomatiniam darbe, Prezidentas Brazauskas ir

LR Užsienio Reikalų Ministras Povilas Gylys pageidavo tolesnių Ambasadoriaus konsultacijų. Liepos 8 d. datuotame laiške, Ministras Gylys rašo: "Aukštai vertindami Jūsų nuopelnus bei atsižvelgdami į Lietuvai paskirtus diplomatinio darbo dašimtmečius, mes siektume panaudoti ir perimti ilgąmetę Jūsų darbo patirtį, paskirdami Jus specialiu Lietuvos Respublikos Misijos prie Jungtinių Tautų patarėju, turinčiu Nepaprastojo ir Įgaliootojo Ambasadoriaus rangą."

LR URM pavedimu, Misijos patarėjas Algimantas Gureckas nuo liepos 4 d. paskirtas laikinuoju reikalų patikėtinu (charge d'affaires a.j.).

Ambasadoriui Simučiiui š.m. vasario 11 d. sukako 85 metai.

PASAULIO LIETUVIŲ TAUTININKŲ KONGRESAS

"Pasaulio lietuvių talka Lietuvai"

1944 m. liepos 8 d. Lietuvoje, Vilniuje vyko pirmasis Pasaulio lietuvių tautininkų kongresas.

Ankstų rytą kongreso dalyviai ir svečiai buvo pakviesti į Aušros Vartų koplyčią pasimelsti prie stebuklingojo Dievo Motinos paveikslu. Po to Verkių dvaro parke prie atstatyto liepsnojančio aukuro liaudies dainų ansamblis "Raskila" ir aktoriai Tomas ir Perlis Vaisietos lietuviška daina ir žodžiu pasveikino kongreso dalyvius. Kongresas prasidėjo Valstybės himnu. Išanginę kalbą pasakė Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas Riman-

tas Smetona. Jis ir ALTS pirmininkas dr. L.Kriaučeliūnas vadovavo kongreso darbui.

Pranešimus skaitė teisininkas Vytautas Abraitis, inžinierius Jaunutis Nasvytis, dr. Leonas Kriaučeliūnas, Lietuvos Seimo nariai prof. dr. Mečislovas Treinys ir dr. Leonas Milčius.

Pabaigoje vyko diskusija, kongresą gražiai papuošė dainininko Danieliaus Sadausko ir kompozitoriaus Vytauto Juozapaičio trumpas koncertas. Kongreso darbą atspindi ir rezoliucijos, kurias čia pateikiame.

(LTS informacija)

REZOLIUCIJOS

Dėl užsienio lietuvių pilno įsijungimo į Lietuvos Respublikos politinį ir ekonominį gyvenimą

Užsienyje gyvenantys lietuviai kartu su savo tėvynainiais Lietuvoje sudaro vieną nedalomą tautą, todėl užsienyje gyvenantiems lietuviams bei lietuvių kilmės asmenims turi būti:

- be jokių apribojimų pripažįstama Lietuvos Respublikos pilietybė;
- suteiktos vienodos teisės su Tėvynėje gyvenančiais tautiečiais turėti ar paveldėti nuosavybei atgauti bei vienodos sąlygos nuosavybę įsigyti;

- suteikta teisė dalyvauti Lietuvos Respublikos Seimo ir Prezidento rinkimuose, rinkti ir būti renkama.

Įvertindami daugelio užsienio lietuvių gerą profesinį pasirengimą ir pasiryžimą dirbti Lietuvos labui, kvieskime juos dirbti Lietuvos ūkyje ir politikoje, taip pat aukščiausiose valstybės pareigybėse. Siekdami tautos ekonominės konsolidacijos, sudarykime užsienio lietuviams palankias teises ir ekonomines sąlygas investuoti savo kapitalą į Lietuvos ekonomiką.

Dėl lietuviškumo gaivinimo ir ugdymo Rytų Lietuvoje

Nors dabartinė Rytų Lietuva yra lietuvių valstybingumo lopšys, tačiau dėl tragiškų istorinių pasekmių dalis šio krašto gyventojų prarado tautinę savimonę, suslavėjo. Ir dabar šie žmonės veikiama svetimos kultūros ir priešiškos Lietuvai politikos. O iki šiol atsilaike nutautinimui, išlikę lietuviais yra persekiojami, atleidžiami iš darbo.

Dar sunkesnė lietuvių padėtis etninėse mūsų žemėse, likusiose už dabartinių Lietuvos Respublikos sienų. Čia beveik nėra lietuviškų mokyklų, spaudos, pamaldų bažnyčiose lietuvių kalba, trukdoma kurtis ir veikti lietuviškoms organizacijoms.

Įvertindami sunkią lietuviškumo būklę Rytų Lietuvoje, siūlome Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

- imtis veiksmingų priemonių antilietuviškai veiklai Lietuvos Respublikos rytiniuose rajonuose sustabdyti;
- uždrausti nelegalių antilietuviškų organizacijų (ypač Armijos krajaus veteranų klubų) veiklą;
- sustabdyti lietuvių atleidinėjimą iš darbo dėl tautybės, kaltus dėl to pareigūnus bausti.

Lietuviškumo židinių (lietuviškų mokyklų, vaikų darželių, Tautos namų ir pan.) steigimą Lietuvos rytuose ir paramą jiems reikia įteisinti kaip prioritetinę nacionalinės kultūros ugdymo kryptį, o lietuviškumą lietuvių etninėse žemėse už Lietuvos Respublikos ribų būtina remti įvairiomis politinėmis ir ekonominėmis priemonėmis.

Dėl Karaliaučiaus krašto

Karaliaučiaus kraštas – Mažoji Lietuva yra mūsų raštijos ir tautinio atgimimo lopšys. Šioje istorinių kataklizmų nuniokotoje žemėje dar ir dabar gyvena per dvidešimt tūkstančių lietuvių.

Neabejodami lietuviškų žemių ir lietuvių tautos vienyjimosi idėja, manome, kad Mažosios Lietuvos ateitis turi būti sprendžiama tarp tautiniu lygiu.

Dabartinė Lietuvos valstybinė politika Karaliaučiaus krašto atžvilgiu neatitinka Tėvynėje ir Karaliaučiaus krašte gyvenančių lietuvių interesus.

Lietuvos vadovybei ir Vyriausybei būtina:

- aktyvia diplomatiškai veikla siekti Karaliaučiaus krašto demilitarizavimo;

(Nukelta į 8 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVOJE ĮVYKS PENKTASIS PO NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO REFERENDUMAS.** Paskutinį vasaros šeštadienį, rugpjūčio 27-ją, Lietuvoje bus surengtas referendumas Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatoriai) siūlomam įstatymui dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių ir akcijų atstatymo bei pažeistos teisėsaugos priimti. Balandžio pabaigoje įsiregistravusi iniciatyvinė grupė surinko 570 tūkstančių parašų, kuriais rinkimų teisę turintys Respublikos piliečiai pareikalavo šio referendumo. Pagal įstatymą jų užtenka 300.000.

Referendumas galėtų neįvykti, jeigu siūlomą įstatymą priimtų Seimas. Tačiau jo dauguma tai daryti atsisakė.

Įstatymas numato kompensuoti gyventojams indėlius, kuriuos jie laikė taupomosiiose kasose iki 1991 metų žiemos, kada prasidėjo didžioji infliacija. Per du metus (iki lito įvedimo) jie nuvertėjo beveik 100 kartų.

Kompensacijai padengti reikia apie 8 milijardus litų. Gauti šias lėšas konservatoriai tikisi pardavus valstybės turtą, pirmiausiai didžiąsias gamyklas. Referendume priešrinkai (Seimo dauguma, vyriausybė, juos palaiko ir Respublikos Prezidentas) sako, jog tai yra utopija. Jie primena, kad šiuo metu apyvartoje yra tik truputį daugiau kaip milijardas litų. Pranašaujama, kad, priėmus įstatymą, prasidėtų dar didesnė infliacija. Kai kurie ekonomistai paskaičiavo, kad lito vertė sumažėtų 30-50 kartų.

Seimas pakvietė užsienio ekspertus įvertinti ekonomines pasekmes, jeigu įstatymas būtų priimtas. Jų išvadas tikimasi gauti liepos viduryje. Tačiau jos negalės sustabdyti referendumo paskelbimo ir neturės galios jame priimtoms nuostatom.

Šis referendumas bus penktasis po Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo 1990 metų kovo mėnesį. 1991 metais įvyko plebiscitas, kurio metu beveik trys ketvirtadaliai Lietuvos piliečių pasisakė už konstitucinę nuostatą, kad Lietuva yra nepriklausoma demokratinė valstybė ir tuo apsigynė nuo Michailo Gorbačiovo mėginimų sugrąžinti ją į SSRS. 1992 metų gegužės referendume atmetas Prezidento rinkimo projektas, o birželio mėnesį nubalsuota už sovietų armijos išvedimą bei jos padarytos žalos atlyginimą. Tais pačiais metais rudenį referendume patvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucija.

• **PASAULIO LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĖ: BE REKORDŲ, BET LABAI MIELA IR ĮSPŪDINGA.** Pasaulio lietuvių dainų šventės organizacinis komitetas pranešė, kad joje dalyvavo 27 tūkstančiai lietuvių iš dešimties pasaulio šalių ir trijų žemynų. Daugiau dalyvių – apie 40 tūkstančių – buvo tikėtai 1985 metų šventėje.

Masiškiausia buvo dainų diena. Po Vingio parko estrados stogu sutilpo apie 13 tūkstančių dainininkų. Čia dainavo 59 chorai, 5 dainų ir šokių ansambliai, dūdas pūtė 11 pučiųjų orkestrų bei šoko 21 šokių kolektyvas.

Į visus šventės renginius – ansamblių vakarą, šokių dieną "Žalgirio" stadione bei dainų dieną Vingio parke – parduota 50 tūkstančių bilietų.

"Esu laimingiausias žmogus pasaulyje", pasakė Pirmosios Pasaulio lietuvių dainų šventės organizacinio komiteto pirmininkas, Lietuvos Kultūros ministras Dainius Trinkūnas. Panašius žodžius kartojo ir kiti: tai buvo miela ir įspūdinga šventė.

Liepos 11 dieną įvyko paskutinis šventės renginys – konferencija "Viena tauta – viena kultūra". Pasaulio lietuvių bendruomenės vardu visiems šventės rengėjams padėkojo bendruomenės valdybos pirmininkas Bronius Nainys, vicepirmininkė kultūrai Vitalija Vasaitienė. Konferencijos dalyviai plovimais pritarė pasiūlymui kitą bendrą visų kraštų lietuvių dainų šventę surengti 1998 metais.

• **VILNIUJE ATRASTI LIETUVOS KANKINIŲ PIRMIEJI PALAIKAI.** Buvusioje Tuskulėnų dvaro teritorijoje (Neries upės pakrantėje priešais Šv. Petro ir Povilo bažnyčią) prasidėjo kasinėjimai. Pabal KGB archyvuose rastus dokumentus ir liudininkų tvirtinimus, joje 1944-1947 metais buvo laidojami nužudytieji Vilniaus KGB pastate. Spėjama, kad čia gali būti palaidoti vyskupas P. Borisevičius ir generolas J. Noreika-Vėtra.

Šį pirmadienį vienoje iš manomų trijų kapaviečių rasti pirmieji žmogaus palaikai, o antradienį – dar devynių. Jau atkastas visas toje vietoje pokario metais pastatytas 40 metrų ilgio ir 9 metrų pločio garažas, kuriame ir buvo laidojami nužudytieji. Tokių kapaviečių spėjama esant mažiausiai trys.

Su Vilniaus Pedagoginio universiteto studentais kasinėjimus atliekanti archeologė Irena Vaškevičiūtė sakė, jog pirmieji rasti palaikai buvo palaidoti nuošaliai, kas leidžia manyti, kad jam net žudikai skyrė išskirtinį dėmesį. Palaikai identifikavimui ir ištyrimui nuvežti į Teismo medicinos centrą.

Lietuvos generalinės prokuratūros atstovas pasakė, kad šią savaitę bus iškelta baudžiamoji byla pagal nusikaltimo, numatyto įstatyme "Dėl atsakomybės už Lietuvos gyventojų genocidą" požymius. Šis įstatymas, priimtas 1992 metais, numato nusikaltėliams net mirties bausmę. Tačiau, pasak jo, byla tirti bus nelengva, nes liko nedaug liudininkų, o žuvusiųjų giminės beveik visi išmirę.

Kas ta Makedonija?

Birželio mėn. pabaigoje graikų Kurfu saloje įvyko Europos Sąjungos vadų suvažiavimas. Nuo liepos 1 d. pasibaigė Sąjungos prezidentystės šešių mėnesių kadencija. Graikija užbaigė savo terminą, kuris pasižymėjo nesutarimais dėl Graikijos kaimynės Makedonijos. Europos Sąjungos komisijos prezidentas Jacques Delors net pagrasino Graikijos premjerui Papandreou, kad jis bus patrauktas Europos Teismo atsakomybėn, jei neatšauks Graikijos paskelbtų Makedonijai sankcijų.

Makedonija su dviem milijonais gyventojų buvo Jugoslavijos dalis, paskelbusi nepriklausomybę 1991 rugsėjo 8 d. Valstybė turi daug kitataučių: bulgarų, graikų, net 22 nuoš. piliečių yra albanai. Nuo pat pirmųjų nepriklausomybės dienų Graikija ėmė protestuoti dėl paties valstybės pavadinimo. Graikija nuo amžių turi savo šiaurinę provinciją Makedoniją, kurios pirmasis istorijoje minimas karalius Pilypas dar 338 m. prieš Kristaus gimimą sumušė Atėnų kariuomenę Chaitonėjos mūšyje. Atėnų istorikai jau anais senais amžiais vadindavo makedoniečius barbarais, kalniečiais, vėliau – slavais, "Skopjos chuliganais" (Skopja – Makedonijos sostinė).

Graikija nepaisydama, kad septynios Europos Sąjungos dalyvės pripažino naująją Makedonijos vyriausybę, atšaukė savo konsulą ir uždarė Makedonijos prekybos savo Solonikos uostą.

• KUR LIETUVOS PREZIDENTAS VYKS DAR ŠIEMET?

Prezidentas Algirdas Brazauskas šiemet planuoja mažiausiai penkis oficialius vizitus į užsienį. Apie juos jis pranešė pats kalbėdamas per Lietuvos radiją.

1 Rugsėjo viduryje į Vokietiją su oficialiu vizitu jį kviečia šios šalies Prezidentas Romanas Hercogas. Mėnesio pabaigoje Algirdas Brazauskas vyks į New Yorką dalyvauti Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos sesijoje. Joje jis ruošiasi pasakyti kalbą. Viešnagės metu Prezidentas aplankys kai kuriuos kitus šalies miestus, jis sakė norįs susitikti su tautiečiais.

Spalio mėnesį Algirdas Brazauskas dalyvaus UNESCO vykdomosios tarybos posėdyje Paryžiuje.

4 Lapkričio pabaigoje įvyks Lietuvos Prezidento vizitas į Vatikaną ir Italiją. Jis buvo planuotas šiemet gegužės mėnesį, tačiau susižeidus Šventajam Tėvui kelionė buvo atidėta.

Pačioje metų pabaigoje Algirdas Brazauskas ketina dalyvauti Budapešte rengiamame Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijos šalių vadovų susitikime.

• **LIETUVOS "ŽYDRIEJI ŠALMAI" PRADĖJO PRATYBAS.** Šią savaitę Pabradės poligone suplevėsavo žydros Jungtinių Tautų vėliavos, išsirikiavo kariai su žydrais šalmais. Čia surengtos pirmosios bendros trijų Baltijos valstybių kuriamo taikos palaikymo bataliono vadų ir štabų pratybos.

Mokymuose, kuriems vadovauja Lietuvos kariuomenės generalinio štabo viršininko pirmasis pavaduotojas pulkininkas Gintaras Tamulaitis, dalyvauja 150 kariškių, – po kuopą iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos.

Lietuvos vyriausybė praėjusią savaitę priėmė specialų nutarimą, leisdama Latvijos, Estijos ir Danijos kariuomenių padaliniams atvykti į Lietuvą. Danijos kariškiai yra pabaltiečių mokytojai. Planuojama, kad Danijos taikos palaikymo bataliono sudėtyje lietuviai, latviai ir estai šiemet dalyvaus tarptautinėse taikos palaikymo operacijose Kroatijoje. Lietuvos Seime dabar svarstomas nutarimo projektas dėl leidimo lietuviams kariškiams vyksti su šia misija. Daugelio nuomone, leidimas bus duotas.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Graikija reikalauja, kad ta nauja valstybėlė pakeistų savo konstitucijos įžanginį priedą, kuriame kalbama apie trijų Makedonijos dalių sujungimą, nes dalį makedoniečių valdo Bulgarija, kitą dalį – Graikija. Graikai reikalauja pakeisti ir vėliavą, kurioje yra raudoname dugne, graikams daug ką primenanti saulė ir žvaigždė. Jungtinėse Tautose Makedonija buvo įregistruota, graikams spaudžiant, kai "Buvusioji Jugoslavijos respublikos Makedonija", bet praktiškai niekas tokio nepatogaus pavadinimo nenaudoja.

Makedonijos prezidentas Kiro Grigorov atsisakė keisti valstybės vėliavą ar konstituciją, nurodydamas, kad demokratinė sistema patvirtinti tokius svarbius pakeitimus dviem trečdaliais balsų, o jo koalicinė vyriausybė tokios daugumos parlamente neturi. Albanai Makedonijos parlamente turi 25 atstovus, o vyriausybėje – penkis ministrus. Jie griežtai atsisako priimti Graikijos reikalavimus.

JAV vyriausybė pripažino Makedonijos valstybę vasario mėn., nors graikai Amerikoje turi gerai organizuotą bendruomenę. Pilno diplomatinio pripažinimo prezidentas Clintonas dar nesuteikė ir ambasadoriaus dar nepasiuntė, paskelbdamas, kad juo numatomas Victor Comaras. JAV vyriausybė išreiškė viltį, kad Graikija ir Makedo-

nija pačios išriš visus nesusi-pratimus ir pasiuntė patyrusį specialų pasiuntinį Matthew Nimetz. Be to, Jungtinių Tautų vardu Makedonijon nuvyko apie 500 taikos prižiūrėtojų, jų tarpe 300 amerikiečių karių. Tai pavadinta "profilaktine diplomatija".

Makedonijos prezidentas Gligorov pareiškė, jog jis pasirošęs pasirašyti su Graikija sutartį, garantuojančią sienos tarp abiejų valstybių neliečiamumą. Jis įtikino Bulgariją ir Albaniją, kad jos praleistų Makedonijos importą ir eksportą per savo jūrų uostus Burgas, Juodojoje Jūroje, ir Durres Adriatijoje. Jie nėra tokie patogūs kaip Solonikos uostas, bet prekyba vyksta toliau. Užsienio biznio įmonės vengia investuoti lėšas naujoje valstybėje, kurioje šalia "Didžiosios Serbijos", žmonės kalba apie "Didžiąją Albaniją". O dabar dar ir apie "Didžiąją Makedoniją".

Etninis valymas

Turkijos premjerė Tansu Ciller dar rinkiminės kampanijos dienomis prižadėjo šiais metais užbaigti sukilėlių problemą. Ta problema yra sena kurdų tautos svajonė įsteigti savo valstybę Kurdistaną. Pirmose kurdų kovos eilėse, deja, stovi sena, dar Stalino dienomis įsisteigusi "Kurdistano Darbininkų partija", kurios veikla daug kam Vakaruose nepriimtina.

Birželio pradžioje Turkijoje prasidėjo 13 Turkijos žurnalistų teismas. Jie kaltinami kaip Kurdistanio Darbininkų Partijos nariai, dirbę kurdų laikraštyje. Prokuratūra reikalauja to laikraščio redaktoriui 15 metų sunkių darbų kalėjimo bausmės.

Kaip žinoma, kurdų tauta gyvena Turkijos, Irano ir Irako valstybėse. Jos visos kurdus persekioja, nors Irake, po Amerikos ir jos sąjungininkų "Įlankos karo", kurdams buvo suteikta šiočia tokia apsauga šiaurinėje Irako teritorijoje. Daug Irako turkų pasitraukė nuo karo veiksmų, nuo irakiečių persekiojimų į Turkiją, tačiau dabar daugelis vėl bėga atgal į Iraką ar į sunkiau prieinamus Irano kalnus.

Turkijoje Kurdistanio partijos veikėjai ar ginkluoti kurdai partizanai net nevadinami kurdais, bet – "kalnų turkais". Prieš juos veikia ne tik turkų policija ir saugumo organai, bet reguliari turkų kariuomenė. "Amnesty International" žiniomis, kurdų ginkluota veikla pririša apie

(Nukelta į 6 psl.)

ELTA (B.B.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

MELAS, KAIP YLA, IŠLENDĄ IŠ MAIŠO

Juozas Žygas

Atrodytų, kad visi turėtų žinoti lietuvišką patarlę, jog "Yla iš maišo išlenda", bet, deja, yra ir nežinančių. Taip pat yra manančių, kad ryšius su Lietuva, tik jie vieni tepalaiko. Nors pašto patarnavimas nėra labai patikimas (paskutiniu metu ir jis pagerėjo). Bet nereikėtų užmiršti, kad gyvename "faksų" galyne. Jais žinios telefoninio pasikalbėjimo greičiu eina. Visi naujieji technikos laimėjimai, turi: gerą ir blogą pusę. Būtent, kad jais kiti pasinaudoti gali.

PLB valdyba ilgą laiką užsispyrusiai tylėjo, manydami, kad "Tyla yra gera byla". Bet, kuomet beveik visi žinomesni frontininkų ir bendruomenės veikėjai, beveik sutartinai pasmerkė "LIETUVOS KOVŲ IR KANČIŲ ISTORIJA" – I-mąjį tomą, tada ir tylėjusieji pajuto, kad žemė iš po jų kojų slenka. Todėl po keletos posėdžių ir ilgų debatų, priėjo beveik visiems priimtina pareiškima, kurį spaudoje ir paskelbė. Kadangi pareiškima, tikriausia, jau visi skaitė, tad aš pacituosiu tik kelis punktus. "1. PLB valdyba pripažįsta klaidas ir už jas atsiprašo (gerai – nors ir pavėluotai J.Ž.). 2. Knygos platinimas sustabdytas. Vertimas į anglų bei į kitas kalbas nebuvo pradėtas ir nebus daromas". Čia tik pusė teisybės tėra pasakyta.

Kadangi į rusų kalbą vertimas nereikalingas, tai niekas ir nevertė, bet spaudai jau yra parengtas! Nejaugi PLB valdyba nieko apie tai nežino? Ant mano rašomojo stalo guli fakso kopija: "Informuoju, kad knyga "Lietuvos kančių istorija" rusų kalba leidykloje suredaguota, surinkta ir sumaketuota. Istorijos institutas tikslina įvadą, rašo komentarus J. Tamulaitienė". J. Tamulaitienė yra Mokslo ir enciklopedijų leidyklos vyr. redaktorė.

PLB žino ar nežino, o sąskaitą, manyčiau, turėtų apmokėti. Nes daug darbo įdėta parengiant spaudai knygą.

Dar sugrįšiu prie PLB valdybos pareiškimo. "3. PLB valdybos prašymu dr. Gedimino Rudžio priežiūroje jau paruoštas knygoje skelbiamų dokumentų paaiškinimas – papildymas ir šiomis dienomis bus atsiųstas PLB valdybai". Tie paaiškinimai jau yra šaukštai po pietų. Be to, dr. Gediminas Rudis ir yra tiesiogiai atsakingas už to nevykusio tomo išleidimą. Jis yra atsakingasis redaktorius, tad atsakomybė ant jo pečių ir krenta. Taip pat jis yra atsakingas už sukomplektavimą redakcinio kolektyvo, kuris nenorėjo ar nesugebėjo darbo tinkamai atlikti. Galvojant apie tolimesnį darbo tęsimą, reikia rimtai patikrinti, kas tą darbą dirbs. Reikia vengti sovietmečiu pasižymėjusių istorikų.

Jeigu kalvis nemoka arklio pakaustyti, tai ūkininkas antrą sykį arklio pas jį neves. Manyčiau, kad istorija yra svarbesnis reikalas – negu pasaga. Tad ar galima tiems patiems patikėti, kurių darbas ne tik išeivija, bet ir Lietuvos visuomenę ir ypač buvusius tremtinius labai įskaudino. Yra sakoma: "Kur medžius kerta, ten ir skiedros lekia". Tad nereikia skiedrų bijoti. Jeigu užsimotas darbas bus rimtai atliktas, tai bus epochinės reikšmės. Bet kol kas neatrodo, kad būtų ta linkme einama. O jeigu bus bijoma drastiškų pakeitimų daryti – tai iš to darbo nieko neišeis! Jeigu ir vėl bus daromi slapti sprendimai ir paliekami seni kadrai, tai neišvengiamai ir senos klaidos bus kartojamos. Norint tinkamai darbą atlikti – tai jis pareikalaus ir didelių išlaidų. Tokį darbą atliekant, taupymas nėra didelė dorybė. Kadangi pinigai ateis iš visuomenės, tad ir visuomenės balso reikia išklausyti!

UŽSIENIO LIETUVIŲ TALKA IR PARAMA LIETUVAI

*Vytautas Abraitis**(Kalba pasakyta Pasaulio lietuvių tautininkų suvažiavime Vilniuje, 1994 m. liepos 8 d.)*

Neiškenčiu neprisiminęs, kad Vilniuje viešai kalbėsiu antrą kartą: pirmą – įsakytas mano buvusio aukšto tarnybos viršininko, šiandien – pakviestas ALTS-gos pirmininko dr. L. Kriaučeliūno ir Lietuvių Tautininkų Sąjungos pirmininko p. Rimanto Smetonos.

Mano pirmoji vieša kalba Vilniuje – debiutas, buvo beveik lygiai prieš 54-ris metus. Kalbėjau valdžios tarnautojų mitinge, jau kaip Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos valdžios tarnautojas – Vilniaus srities Darbo biuro vedėjas. Tokiu buvau paskirtas dar nepriklausomos Lietuvos Vidaus Reikalų Ministro gen. Kazio Skučo. Tą savo debiutinę kalbą Vilniuje dieną praleidau, lydėdamas inspektuojantį Vilniaus srities Darbo Biržą, tam specialiai į Vilnių atvykusį tuo metu, liepos mėnesio gale, dar save besivadinantį vidaus Reikalų Ministerijos viceministru, vėliau tapusiu LSSR valstybės Sau-

gumo Komisarų, paaiškėjusiu Čekos ar GPU pulkininku, Lietuvos gyventojų uoliu genocido vykdytoju ir kaip rašytoju Aleksandru Guzevičium – Gudaichium, kuris, matyti nebuvo painformuotas, kad aš buvau dar "fašistinės" valdžios skirtas "kerovnikas" Darbo biure Vilniuje.

Tame mitinge "draugo" Guzevičiaus įsakytas dariau pranešimą apie Lietuvos darbo žmonių, atseit liaudies, ekonominės būklės pagerėjimą nuo to laiko, kai buvo sudaryta nauja Tarybų Lietuvos Respublikos vyriausybė ir kai ji tapo pilnai priklausoma Sovietų Sąjungai. Remdamasis tais pačiais klastotais, propagandiniais tikslais spaudoje paskelbtais duomenimis, dėl kurių tik prieš keletą dienų skundžiausi savo tiesioginiam viršininkui (direktoriui inž. Rimkui, dar taip pat senosios vyriausybės skirtam), kad spaudoje skelbiami duomenys apie bedarbių skaičiaus Vilniaus srityje sumažėjimą neatitinka tikro-

vės, nes man iš Vilniaus Darbo biržų perduoti duomenys rodo priešingai – ne bedarbių skaičiaus sumažėjimą, bet padidėjimą. Mane šiandien, po 54-rių metų, neramina keistas istorijos pasikartojimo sutapimas, kai mes, užsienio lietuviai, iš mus vizituojančių aukštų Lietuvos pareigūnų ar iš Vilniaus radijo užsienio lietuviams nuolatinių tvirtinimų girdime bei kai kurioje Lietuvoje išeinančioje spaudoje skaitome apie Lietuvos ekonominės padėties gerėjimą, kai tuo pačiu metu kitoje spaudoje ir gausiuose laiškuose skaitome apie blogėjančią ekonomiką ir didėjančią bedarbių skaičių Lietuvoje. Atrodo, kad teisingas bus tas posakis, kad skaičiai niekada neklysta ir nemeluoja, bet klysta ar meluoja jų sudarytojai.

Po mano debiutinės kalbos Vilniuje neturėjau jokių abejonių, kad "draugas" Guzevičius, Vilniaus Darbo biržų lankymosi dieną siūlęs man pristatyti jam atleidimui iš tarnybos bemaž visus senojo režimo skirtus tarnautojus, greitai imsis ir manęs.

(Nukelta į 8 psl.)

DVIGUBAS DARBAS - DVIGUBOS IŠLAIDOS IR TIK VIENA TEISYBĖ

Vytautas Šeštokas

Nesibaigiančias kontroversijas ir ginčus lietuvių išeivijos visuomenėje sukėlė Vilniuje išleistas pirmas tomas knygos "Lietuvos Kovų ir Kančių Istorija".

Žaibai, griaustinis, vėliau prapliupęs lietus. Pagrįsti kaltinimai, pasiteisinimai, aplinkybės ir pagaliau, PLB pasisakymas – prisipažinimas, kad tai buvo padaryta klaida.

Paskutiniame PLB pranešime užtikrinama kad vertimas į anglų bei į kitas kalbas nebus pradėtas ir nebus daromas.

Tačiau staiga naujas netikėtumas. "Mokslo" leidyklos darbuotoja J. Tamulaitienė faksu atsiuntė Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro pirmininkui dr. J. Račkauskui į Chicago pranešimą, kuris skamba: Informuoju kad knyga "Lietuvos Kančių Istorija" rusų kalba leidykloje suredaguota, surinkta ir sumaketuota.

Po šio, laikraščio DARBININKAS, paskelbto įvykio, PLB pareiškimais nepasitikėjimas dar daugiau padidėjo. Ar ir vėl reikia laukti naujo PLB "pasiaiškinimo".

Naujas pragiedrulytis lietuvių išeivijos visuomenę pasiekė, kada paaiškėjo, kad Lietuvos Tautinio Kultūros

Fondo valdyba Amerikoje, jau 1988 metais įsteigė fondą, kurio metu ten pat surinkta 50 tūkstančių pasižadėjimų. Šio fondo valdyba numatė, reikšmingus fondo tikslus jų tarpe sudaryti sąlygas ir surasti tinkamus autorius lietuvių trėmimo į Sibirą ir lietuvių tautos Genocido istorijai parašyti.

Jau 1990 metais fondas susirio su Lietuvoje esama komisija stalinizmo nusikaltimams tirti. Represijų Lietuvoje Tyrimo Centras rekomendavo istorikus, kurie suktų ruošti Lietuvos Genocido Istoriją.

Rekomenduotas istorikas Arvydas Anušauskas, kurio kandidatūrą parėmė prof. J. Juzeliūnas ir Centro mokslinis konsultantas prof. A. Tyla. Bendromis pastangomis ši knyga pavadinimu "Lietuvos Gyventojų Genocidas 1939-1941m." buvo išleistas, represijų Lietuvoje Tyrimo Centro, 1993 m. balandžio mėn.

Knygą parengė B. Burauskaitė M. Pilkienė, V. Radušis ir V. Vosyliūtė.

Represijų Lietuvoje tyrimo Centras yra numatęs išleisti dar 5 tomus panašios apimtios knygos.

Paskaičius šią 850 puslapių knygą, kartu mokslinę ir informacinę, joje nerandame

tokių nesąmonių, kokiomis perpildyti NKVD dokumentai.

Išvada yra aiški. Reikia žmonių kurie iš anksto patiria ir gauna atitinkamas informacijas. Kas knygoje bus rašoma, kokie dokumentai ir gyvieji liudininkai bus panaudoti. Tą paruošiamąjį darbą gerai atliko Tautinio Kultūros Fondo valdyba Amerikoje, todėl ir buvo išvengta tokio triukšmo ir nesusipratimų, kokius patyrė PLB su savo netinkamai paruošta vykdymo programa.

Kitas ne mažiau opus klausimas yra, kam mesti dvigubus pinigų sumas už darbą – vieniems mokėti už melus, kitiems už teisybę.

Lietuvos Tautinės Kultūros Fondo valdyba nusipelno visų mūsų padėkos už gerai atliktą darbą. Reikia tikėtis, kad ateities 5 tomai bus paremti tiesos pranešimu, visiems išeivijos ir Lietuvos gyventojams.

Baigiant verta pažymėti, išeivijos lietuvių laikraščių teisingus pasisakymus, kurie ragina, kad viso pasaulio lietuviai turėtų pareikšti nepasitikėjimą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, ryšium su melagingais pareiškimais ir pareikalauti finansinės ataskaitos apie Lietuvos Kančių ir Kovų Istorijos knygos leidimą.

PIRMOSIOS DIENOS NEBUVO LENGVOS

Balys Gaidžiūnas

Jau gavau pylos, kad palikdamas Clevelandą daug kam prižadėjau: - Nuvyksiu į Vilnių, įsikursiu ir tuoj parašysiu...

Deja, taip neišėjo. Į Vilnių laiku nuvykau, bet jau sirgdamas gripu, ir tik tik laikydamasis ant kojų. O oras buvo: tikras oreliis, šlapdriba, Vilnius naujai užsiklojęs beveik dviejų pėdų sniego danga. Gi mano butas tik pakeičiui į gyvenamą butą - sienos tvarkoj, o grindis dar reikia sutvarkyti, kaip ir visa kita, kas butui priklauso. Mat, mano talkininkas Romas Glaveckas, kada reikėjo labai suktis, pats atsigulė į ligoninę labai sunkiai širdies operacijai. Tat taip ir susitrukdė visi buto perstatymo darbai.

Gripas tada mane buvo užpuolęs visu gripišku klastingumu. Bandė kabinėtis ir prie plaučių. Iškviesta gydytoja, Leono Butkaus duktė Rita Butkutė, įsakė man nutraukti visus važinėjimus pirkti kambariams kiliminę dangą bei baldus ir visomis išgalėmis, naudojant antibiotikus ir kitokius vaistus, stengtis išsivaduoti iš klastingo gripo glėbio. Tik po 8 dienų pradėjau jaustis geriau, bet vis dar buvau nedarbingas. Ir taip tik po 4 savaičių pradėjau rūpintis, užmiršęs Clevelande likusiems draugams duotus pažadus, kad tuoj ir plačiai parašysiu, kaip man sekasi kurtis Lietuvoje.

Kelionė iš Clevelando, per Chicago ir Varšuvą į Vilnių, buvo be priekaištų, kada Chicagoje mus sutiko mieli Irena ir Leonas Kriaučeliūnai. Be palydovų pereiti iš vieno aerodromo į pastatytą naują ir didelį Chicagos aerodromą, ne tik klaidu, bet su didesniu bagažu ir sunku. Bet gi, turint kiek daugiau laiko, geriems palydovams lydinti, ši bei tą užkandžiaujant, aerodromų pakeitimas virto malonių susipažinimų su augančia Chicago.

Kelionė iš Chicagos tęsėsi maždaug 10 valandų. Lėktuvas didelis, modernus, patarnavimas lenkiškai "saldus", visur neužmirštant pasakyti, kad tai lenkų tikslas patarnauti tarp dviejų didelių tautų - Amerikos ir Lenkijos. Atsimenant, kad tos nakties skrydžio metu lėktuve buvo neužpildyta 1/3 laisvų vietų ir keleiviai galėjo nakties poilsui užimti net po dvi vietas, tas "patarnavimas" buvo pilnai įvertintas.

Lėktuvas iš Varšuvos į Vilnių buvo priešingybė atskraidinusiame į Varšuvą: siauras ir ilgas, skrendant la-

bai kratantis, tarsi norintis mus pakely išmesti į kurį artimiausią slėnį.

Varšuvoje prie mūsų prisijungė trys studentai, studijuojantys Vilniaus aukštojoje mokykloje. Du vedė ir vienas viengungis. Visi trys paslaugūs, gerai reprezentuojantys išsimokslinimo siekiantį mūsų jaunimą. Jiems buvo įdomu, kad po 50 metų dar turime jėgų grįžti į Lietuvą ir kurtis daug sunkesnėse sąlygose, negu tai galima turėti Amerikoje. Bet kai jiems aiškinau mažos tautos narių pareigas Tėvynei, jie atsiduso, o vienas ir pasakė: - Mums Tėvynę jau buvo atėmę raudonieji. Ar ji bus per skausmus vėl sugrąžinta? Duok Dieve, kad tai įvyktų!

Varšuva - Vilnius - tik vienos valandos skrydis. Nespėjom apsidairyti ir kelionė baigiasi. Bet pro lėktuvo langus pamačiau, kad aerodrome vaikšto asmenys su foto aparatais ir televizijos kameromis. Netikėjau, kad jie suinteresuoti mūsų atkeliavimu į Vilnių ir dažnas nešasi gėlių. Ir greit įsitikinom, kad tai mūsų judriosios tautietės - Ingridos Bublienės darbas. Ji spėjo mano ir Jadvygos Glaveckienės gimines sukviesti į aerodromą ir sutelkti didesnę būrį tautiečių, kad įvykis kuriam laikui nebūtų užmirštas.

Sekančios dienos "Lietuvos ryte", pirmam puslapyje, buvo atspausdintas labai palankus man ir Dirvai V. Bartasevičiaus rašinys:

"DIRVOS" REDAKTORIUS BALYS GAIDŽIŪNAS PO PENKIASDEŠIMTIES METŲ SUGRĮŽTA GYVENTI Į LIETUVĄ: "ATVYKSTU NE TINGINIAUTI"

Aštuoniasdešimt trejų metų amžiaus lietuvių išeivijos veikėjas, ilgametis laikraščio "Dirva" redaktorius Balys Gaidžiūnas atvyko iš JAV nuolat gyventi ir - kaip pasakė aerouoste žurnalistams - "ne tinginiauti, o dirbti Lietuvoje". Tai tik antras per visus pokario dešimtmečius jo susitikimas su tėviške - prieš porą metų jis lankėsi Lietuvoje liūdnomis aplinkybėmis: atlydėjo žmonos palai-kus.

Balys Gaidžiūnas gimė 1911 metais Baisiogalos valsčiuje, Dauderių kaime. Baigęs 1935 metais Žemės ūkio akademiją Dotnuvoje, jis tapo diplomuotu agronomu ekonomistu. Visą savo gyvenimą visuomeninį darbą jis sieja su žurnalistine veikla bei poeto kūryba. B.Gaidžiū-

nas 1936 - 1939 metais redagavo "Jaunąjį ūkininką", nuo 1938-jų ir radijo laikraštį ūkininkams, vėliau dar ir "Žemės ūkį".

Sovietams okupavus Lietuvą, B.Gaidžiūnas buvo atleistas iš darbo, slapstėsi, ėmėsi organizuoti pogrindžio veiklą. Kai bolševikus pakeitė vokiškieji okupantai, jis aktyviai įsijungė į antihitlerinį pasipriešinimo judėjimą.

1944-ųjų pradžioje B.Gaidžiūnas buvo gestapo areštuotas ir išvežtas į sunkiųjų darbų kalėjimą Vokietijoje. Baigiantis Antrajam pasauliniam karui, jį išlaisvino amerikiečių kareiviai. Išėjęs

Buvęs "Dirvos" redaktorius B.Gaidžiūnas ir J.Glaveckienė išlydimi iš Chicagos O'Hare aerodromo nuolatiniame apsigyvenime Lietuvoje. Iš k.: dr.L. Kriaučeliūnas, J. Glaveckienė, B. Gaidžiūnas ir Ir. Kriaučeliūnienė.

iš kalėjimo, B.Gaidžiūnas ketverius metus gyveno Vokietijoje: organizavo tautininkų veiklą, buvo VLIK ir Vykdomosios Tarybos narys, Lietuvių tautinio sąjūdžio pirmininkas.

B.Gaidžiūnas 1949 metais persikėlė į JAV, įsikūrė Klyvelendo mieste ir iš karto pradėjo dirbti vieno įtakingiausių išeivijos laikraščių "Dirva" redakcijoje. Dešimt metų - nuo 1952-ųjų iki 1962-ųjų - jis buvo "Dirvos" vyriausias redaktorius. Jis vėl sutiko eiti šias pareigas 1991-aisiais, jau senyvame amžiuje, kai išeivijoje ėmė labai jaustis spaudos darbuotojų stygius.

Sekmadienį per Lenkiją atskridusį B.Gaidžiūną Vilniaus aerouoste pasitiko giminių ir žurnalistų būrelis.

Po penkiasdešimties metų į Tėvynę sugrįžtantį B.Gaidžiūną Lietuvos padangė pasitiko ne itin svetingu oru: jo eilėraščiuose apdainuoto pavasario alsavimo dar visai nesijautė, pūtė žvarbokas vėjas, o neilgai trukus ėmė ir snigti. Atsidūręs kaip po karo atrodančioje Vilniaus aerouosto laukiamojoje salėje, kurioje remontuojamas grindis skersai išilgai vagoja tiesiog lentomis pridengtos tranšėjos, B.Gaidžiūnas neat-

rodė sutrikdytas šio keisto simbolio, primenančio anas, išvežimo iš Lietuvos, akimirkas. Prieš puldamas į laukiančių giminių glėbį, jis davė trumpą interviu "Lietuvos rytui".

- Jūs ryžotės grįžti iš Amerikos ir nuolat gyventi Lietuvoje. Apie tai užsimindavę nemažai vyresniojo amžiaus išeivių, tačiau dažniausiai paviešėję mėnesį kitą gimtinėje, jie vėl išvyksta į užjūrio šalis, gal iš dalies pabūgę ir mūsų kraštui būdingų prastokų buities sąlygų. Ar nepasigesite Lietuvoje jums

neįdomus, jei tik to norėsi, padės priprasti prie čionykščių gyvenimo sąlygų. Bet iš tiesų mūsų išeiviai, kiek paviešėję krašte, žiūrėk, vėl parvyksta Amerikon, kažkodėl čia nepritapę. Grįžau visam man likusiam laikui, nusipirkau butą Vilniuje, Antakalnyje, ir dabar viliuosiu padirbėti.

- Jūs, būdamas labai pri-tyręs žurnalistas ir redaktorius, gal ir Lietuvoje ketinate imtis spaudos darbuotojo amato? O gal rašysite memuarus ar politinės publicistikos knygą?

- Pirmiausia reikia įsikurti naujajame bute, įsigyti patogią kėdę. Aš - realistas ir todėl nepratęs pasakoti, kol dar nėra ko parodyti. Turiu nemažai pradėtų, tačiau nebaigtų rankraščių. Tikiuosiu spėti tai atlikti Lietuvoje. Prie stalo sėdęs, tinginiauti nemoku: "Dirvoje" dirbome dviese, o kas savaitę turėdavome paruošti 12 puslapių, tad ilsėtis nelabai laiko likdavo.

- Jūs, be abejo, skaitėte Lietuvos spaudą ir esate informuotas apie politinę situaciją mūsų šalyje. Gal galvojate įsijungti į tautininkų ar kurios kitos jums ideologiškai artimos partijos veiklą?

- Iš pradžių reikės gerokai apsidairyti. Nors ir skaitydavau svarbiausius lietuviškus laikraščius, tačiau, kaip sakoma, savo pirštais nepačiupinėjęs, gali ir prašauti. Nė vienai partijai dar niekaip nesu įsipareigojęs. Žinoma, politiniu požiūriu visuomet buvau aiškiai apsisprendęs, tačiau man vienodai rūpi visi lietuviai.

ATKASTI PILIES PAMATAI

Senuosiuose Trakuose nukasus piliavietės kultūrinį sluoksnį rasti pilies pamatai. Dabar nebeliko dvejonių, kad pilis buvo ne medinė, o tvirta mūra. Sienos 2 m, akmeninės, fasadas apmūrytas plytomis. Rišta baltiškai - viena plyta ilga, kita trumpa. Rasta nemažai puodų šukių, datuojamų XII-XIV a., du arbaletų strėlių antgaliai iš kovų su kryžiuočiais laikų. Lietuvių ar vokiečių jie, neaišku. Pasak dr. Albino Kuncevičiaus, antgalių gamybos technologiją lietuviai perėmė iš kryžiuočių. Piliavietėje atkasta ir gyvulių kaulų, galinčių būti dar V a. Atokiau nuo piliavietės, slėnyje iškasta V-VIII a. keramikos šukių. Vadinas, žmonių čia gyventa labai seniai. Valdovai atsikėlė vėliau. Archeologai svajoja surasti kapines. Juk Lietuvoje, išskyrus Aleksandro palaikus Arkikatedroje, daugiau kuni-gaikščių kapų nežinoma.

Gal pavyks aptikti ir kulto vietą, alkavietę.

Dr. A. Kuncevičiui talkina Senųjų Trakų devynmetės mokyklos vaikai. O liepos pradžioje atvažiuos būrys Vilniaus universiteto studentų istorikų. Archeologus domina Bedugnės, Pilialaukio, Šventininkų, kiti kaimai. Gali būti, jog kai kurie neįkainojami mūsų istorijos turtai prarasti. Juk ir sovietmečiu, ir paskelbus nepriklausomybę, nerūdinių statybinių medžiagų gamykla, vėliau pasivadavusi AB "Nesta", čia kasė žvyrą, sunaikino ne vieną kvadratinį kilometrą kultūrinio sluoksnio. Taigi paslaptis nelengva bus atskleisti. O jų čia ir visoje Lietuvoje gali būti daugiau negu manome esant. Įdomus sutapimas: vos pradėjus kasinėjimus Senuosiuose Trakuose, atėjo žinia iš Lenkijos, kad netoli Varšuvos tiesiant kelią rastos septynių tūkstančių metų senumo titnago kasyklos.

(AGEP)

PROJEKTAI EKONOMINĖMS IR SOCIALINĖMS PROBLEMOMS SPREŠTI LIETUVOJE

Jonas Kazlauskas

Per paskutinius dvejus metus Lietuvos pramonės gamybos lygis nukrito net 4 kartus. Šiomet jis mažėja vidutiniškai dar po 10 procentų kiekvieną mėnesį.

Negana to, net 4 kartus faktiškai (įvertinant nekompensuotą kainų padidėjimą) sumažėjo pensijos ir 45 biudžetinių įstaigų tarnautojų atlyginimai.

Žemės ūkio gamyba sumažėjo 2 kartus, bet ne todėl, kad ūkininkai ar bendrovės tiek tegali pagaminti, o todėl, kad iš jų nebesuperkama išauginta produkcija. Vyriausybės nebekontroliuojama perdirbamosios pramonės monopolija palaiko dirbtinai žemas supirkimo kainas ir mėnesiais neatsiskaito su žemdirbiais.

Sunku įsivaizduoti ir pateisinti masišką šimtų milijonų litų mokesčių nesurinkimą bei išmokėjimų atidėjimus, kai tuo pat metu dėl lėšų stokos kenčia valstybinis biudžetas ir griūna sveikatos apsauga ir švietimas.

Dabartinė ekonominė krizė veda į ūkio paralyžių, kuris artimiausią rudenį ir žiemą gali sukelti katastrofinius socialinius padarinius.

Tėvynės Sąjunga (Lietuvos Konservatoriai) pateikė seimui sekančius siūlymus – projektus, kurie įgalintų spręsti svarbiausias bei aktualiausias ekonomines ir socialines problemas.

1. Atkurti, efektyvius finansinius įstatymus bei potvarkius ir, atsižvelgiant į faktinių kainų pasikeitimą, iki 1995 metų pavasario laipsniškai atstatyti realų 220-240 litų minimalų gyvenimo lygį ir minimalią mėnesinę algą, kas ketvirtį didinant šiuos rodiklius pagal gyventojų pajamų garantijų įstatymo reikalavimus.

2. Nustatyti realias (rinkos) palūkanas už valstybi-

nio kapitalo naudojimą valstybinėse akcinėse įmonėse.

3. Neinflacinėmis priemonėmis didinti rinkos perkamąjį pajėgumą ir gamybą skatinančią visuominę paklausą ir atstatyti laipsniškai darbo užmokestį iki realiai uždirbamų pajamų. Tas nesukels infliacijos, jei faktinis darbo užmokestis nebus didesnis, negu darbo jėgos vertė rinkoje.

4. Mažinti kainų kilimą atsisakant deficitinio biudžeto politikos ir likviduojant įmonių tarpusavio išsiskolinimus bei didinant įmonių apyvartines lėšas ir griežtinant sankcijas už nemokėjimus.

5. Sumažinti bankų palūkanas ir teikiamų kreditų riziką, sustiprinti komercinių bankų veiklos priežiūrą ir išplėsti paskolų teikimo ir garantavimo mechanizmus.

6. Nustatyti ir palaikyti realų lito kursą pagal valiutų rinkos sąlygas, kurios atspindi pinigų perkamąjį pajėgumą ir palaiko prekių eksporto bei importo balansą. Nėra būtina laikytis nekintamo ir išaldyto lito ir JAV dolerio santykio.

7. Sureguliuoti mokesčius ir įgalinti jų surinkimą yra labai svarbus ūkinio gyvenimo faktorius. Pertvarkyti mokesčių inspekcijų ir ekonominės policijos darbą taip, kad būtų surenkami visi mokesčiai, nes tos įmonės, kurios moka mokesčius, jau nebepajėgia konkuruoti su įmonėmis vengiančiomis juos mokėti. Geriau surinkus mokesčius, sumažinti bendrą mokesčių lygį, taikyti mokesčių ir socialinio draudimo atskaitymų lengvatas smulkiam ir vidutiniam verslui, ypač pradedantiems gamybinę veiklą. Lietuvos vyriausybė, Seimas ir gyventojai turi žinoti, kad šiame gyvenime tik mirtis ir mokesčiai nėra išvengiami.

INVESTICIJOS Į KLAIPĖDOS NAFTOS EKSPORTO ĮMONĘ

Netrukus į Lietuvą gali ateiti 45 mln. USD. Tai būtų iki šiol didžiausia ne tik išeivijos lietuvių, bet Vakarų kapitalo investicija. Lietuvos Vyriausybė leido Klaipėdos valstybinei naftos eksporto įmonei steigti bendrą įmonę su JAV kompanija "Landcaster Steel Co. Inc.". Kolumbijoje, Venesueloje ir JAV veikianti "Lancaster Steel" priklauso Vytautui ir Algiui Didžiuliams, kurių vienas gyvena Floridoje, JAV, o kitas – Bogotoje, Venesueloje. Jų firma stato naftos įmones,

elektrines, terminalus, šiukšlių deginimo įmones. Klaipėdos naftos eksporto įmonės rekonstravimas kainuos 90 mln. USD ir užtruks trejus su puse metų. JAV kompanija turės 49 proc. įstatinio kapitalo. Po rekonstravimo Klaipėdos įmonė bus iš esmės nauja, tačiau tilps savo dabartinėje teritorijoje. Numatomas įmonės pajėgumas – 6.8 mln. tonų naftos per metus. Šis projektas buvo rengiamas trejus metus.

(AGEP)

Pietų Amerikos lietuvių bendruomenių vadovybių suvažiavimas įvyko Montevideo, Urugvajuje, 1944 m. gegužės 12 - 15 d.d.

Nuotraukoje iš kairės į dešinę sėdi: Birutė Mačanskienė (Urugvajus), kun. Petras Rukšys (Brazilija), Milda Lenkauskienė (PLB-JAV), Maria Močkevičienė (Urugvajus), Vera Tatarūnienė (LB pirmininkė - Brazilija)

Stovi: Lietuvos Garbės konsulas Argentinoje Algimantas Rastauskas, Adolfas Burba (Argentina), Laima Debesytė (Urugvajus), Julius Mičiūdas (ALOST pirmininkas - Argentina), dr. Alfredas Stanevičius (Urugvajus), Lida Petrauskas de Olivera (LB pirmininkė - Urugvajus) Marisa B. Leonavičienė (Urugvajaus Jaunimo sąjunga)

Iš ALOS Tarybos veiklos

ALOS Taryba, kuri turėjo savo paskutinį posėdį š.m. birželio 3 d., išklaušė pirmin. Juliaus Mičiūdo pranešimą apie ponios Mildos Lenkauskienės viešnagę Argentinoje ir Urugvajuje. Pagrindinis viešnios tikslas buvo aplankyti Pietų Amerikos lietuvių kolonijas ir pamatyti jų problemas. Montevideo mieste gegužės mėn. viduryje ponias M. Lenkauskienė turėjo trijų dienų suvažiavimą, kuriame

dalyvavo Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus lietuvių draugijų atstovai, svarstė apie šių trijų kraštų lietuvių einamuosius reikalus ir problemas ypač švietimo srityje.

Argentinoje viešnia apsilankė Lietuvių Centre ir Lietuvių Susivienijime. Be to apsilankė Rosario mieste, turėjo pasimatymą su Rosario Lietuvių Bendruomenės atstovais ir klebonu kun. Juozu Margiu. Rosario mieste

veikia šeštadienio mokykla ir šokių grupė. Keturi rosaričiai studentai, Vasario 16-tos gimnazijoje baigę savo studijas, dalyvaus Pas. Liet. Jaunimo Kongrese Lietuvoje ir Anglijoje. Iš Buenos Aires Jaunimo kongrese dalyvaus Analia Gaidimauskaitė ir Carla Stukaitė, kuri su kun. Ant. Saulaičiu jau dabar Lietuvoje atlieka kongreso paruošimo darbus.

("LAIKAS" 1994 birželio)

Daug Gimtinių,
Tėvynė–Viena!

Liepos 12 d. Vilniuje prasidėjo VIII pasaulio lietuvių jaunimo kongresas.

"Daugiau nei 28 metus lietuviškas jaunimas buriasi jaunimo sąjungose ir keliauja į jaunimo kongresus. Septynis kartus rinkosi jaunimas iš skirtingų pasaulio kraštų, svajodamas kitą kongresą surengti Lietuvoje... Pagaliau svajonė išsipildė ir VIII PLJ kongresas 1944 vasarą vyks ta laisvoje Lietuvoje", - šiais žodžiais į VIII Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso atstovus, dalyvius ir svečius kreipėsi PLJ pirmininkas Paulius Mickus.

Kongreso koordinatore Monika Girčytė mus informavo, kad vakar buvo išregistravę 116 kongreso dalyvių iš 16 valstybių. Artėjant pusiaudieniui lietuvičiai susirinko prie Aušros Vartų.

VIII PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

Karaliaučiaus krašto lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Sigitas Šamborskis į kongresą atvyko vienas. Jo žodžiais, Karaliaučiuje 15 jaunų žmonių branduolys jau šešerius metus padeda rengti lietuvišką šventę seneliams ir vyresniesiems, taip pat kasmet suruošia tautines jaunimo ir vaikų stovyklas, į kurias suvažiuoja apie 50 - 140 stovyklautojų. Lietuvių jaunimo sąjunga oficialiai įsikūrė š.m. vasario 12 dieną.

"Kaliningrado srityje lietuvių jaunimo sąjunga yra nepageidaujama organizacija", sakė S.Šamborskis. Kitais metais jis ruošiasi panašų kongresą suorganizuoti Karaliaučiaus krašte etninių žemių lietuviams.

Amalija Gaidamauskaitė iš Buenos Aires į Lietuvą atvyksta jau trečią kartą. Ji trečios kartos Argentinos lietuvių. Amalijos seneliai, kilę iš Biržų, kartu su kitais 36 tūkst. lietuvių emigravo į Argentiną po Pirmojo pasaulio

karą. Jų karta, anot Amalijos, dabar baigia išnykti, o lietuvių jaunimas gimtąja kalba šneka nelabai gerai. Argentinoje aktyviai veikia apie 1500 lietuvių. Jie turi 4 klubus, vienas jų Buenos Aires centre. Argentinos jaunimą labiausiai traukia tautiniai šokiai, šeši šokėjai yra atvykę ir į šią Dainų šventę.

Į klausimą, ko tikisi iš šio kongreso, Amalija atsakė: "Kongrese yra proga susitikti su lietuviais iš viso pasaulio, sužinoti, kaip jie gyvena. Nors Pietų Amerikos ir Europos lietuvių gyvenimo sąlygos labai skiriasi, turim ir daug bendrų rūpesčių, - tai lietuvių kalbos išsaugojimas, nutautėjimas. Kongresai visada pakursto lietuviybės ugnelę".

Prie Aušros Vartų sugiedoję "Marija, Marija", kongreso dalyviai, nešdami savo valstybių vėliavas, su daina

(Nukelta į 8 psl.)

KĄ PALIKSIME ATEITIES KARTOMS?

Vytautas Pupšys

Gyvenam kontrastų, paradoksų ir negrįžtamų praradimų laikotarpį. Atrodo, dar taip neseniai žavėjomės puikia ir patogia gyventi žmogui prie pat Ukmergės prigludusia Dainavos žemdirbių gyvenvietė. Šiandien ji apšepusi ir nesunku prognozuoti, kokia jos laukia ateitis dabartinio ūkininkavimo sąlygomis. Deja, nukentėjusių bus daugiau, nei žlugus kadaise garsiam Daugailiškių dvarui Siesikuose. Nors dvaro rūmai bandomi prikelti jau ne-

čio išmokė ir vietinius gyventojus. Už tokią tikrai "nesavanaudišką" paramą tuometinei respublikos vadovybei net padėjo kolegos iš Sibiro. Kažkiek tai Algirdų palikuonių visgi išliko, o kas besugrąžins patį sodžių?

Prarijo platūs kolūkio laukai šį jukų Aukštaitijos kampelį, kaip ir tūkstančius kitų Žemaitijoje, Dzūkijoje ar Suvalkijoje ir jau šį kartą amžinai.

Su pavasariu ir gandrų grįžimu į gimtuosius lizdus iš

yra gyvybingiausias ir archausiai surištas su gimtinės pėda ir bent mažiausiais jos akcentais: akmeniu, kryžiumi, smūtkeliu, kad ir tuščiu lauku ar jo galulauke.

Nors kadaise buvo užsibrėžta sunaikinti kaimą su visomis jo tradicijomis kuri tai penkmetį, nelaukiant nei šimtmečio pabaigos, tačiau parako, visgi, nebeužteko. Šis tas iš tų senųjų Lietuvos kaimo šaknų išliko, o atskirų pasišventėlių ir entuziastų dėka jos dar ilgai gyvuos ir ateityje.

Kukli ir nedidelė sodybėlė jau daugelį metų pasitinka svečius Ukmergės rajono Pabaisko apylinkės Daumantiškių kaime. Pirmą kartą šią sodybą aplankęs rašytojas Saulius Šaltenis laikraštyje "Šiaurės Atėnai" (1993.07.27 Nr.33) susižavėjęs ir apgalvėjęs rašė: "Daumantiškių sodyboje, tušti be vienkiemio laukai, o ponios Marcinkienės sodyba, kaip išgelbėtų akmenų, medžių sala... Šitoj sodyboj tarytum nėra jokios tvarkos, matai, šeimininkė sugalvojo ir išpailę sieną ar duris, ar pakabino stebulę, ir jai gražu šitas medžių, akmenų chaosas, kuriame sava tvarka ir logika... Rodos, be garso kaip žuvis, juda iš aplinkui nušluotų vienkiemio paskutinė užuovėja susibūrusios pergalingos kolūkinės santvarkos išbuožintos vėlės... Ramu".

Prieš ketvirtį amžiaus, įnirtingiausiais sodybų tuštėjimo metais, buvęs Lietuvos savanoris Soteris Marcinkus su žmona Alfreda, ištaigingus Kauno apartamentus iškeitė į šią sodybą ir atidavė jai savo talentą ir darbščias rankas. Įdėtas trisus akivaizdus ir pelno visuotinę pripažinimą. Kaimo buities ir įvairių žemės ūkyje naudotų padargų ekspoziciją, puikiai papildė įvairių stilių ir epochų baldų pavyzdžiai, o kur dar liaudies meno relikvijos! Įžymių mūsų menininkų kūryba ir pačių šeimininkų išmoningi darbai, nuoširdus priėmimas, sodybą darė jaukią ir lankytojų mėgiamą. Istorikų ir meno žmonių aki viliojo unikalūs įžymių žmonių laišškai, jų fotonuotraukos, knygos.

Likimas nebuvo palankus šiam mūsų kultūros židiniui. Jau sulaukęs solidaus amžiaus į amžinybę iškeliavo sodybos šeimininkas. Čia netoliese vieta, kur jis atgulė. Dar jaunystėje, čia mūšyje jį su savo savanorių būriu atstovėjo leitenantas Marcinkus. Tačiau vieną nelaimę keitė kita. Ištikus gaisrui, dalis pastatų ir juose buvusių vertybių, liko tik nuodėgulių ir pelenų krūva. Didžiulių ponios Marcinkienės pastangų dėka, pavyko kuriam laikui pristabdyti sodybos nykimą. Tam ji neabejo-

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

150,000 turkų kareivių ir kainuoja valstybei apie 6 bil. dol. per metus. Kurdų kaimuose išplatinami įsakymai gyventojams apleisti kaimą, kuris po kelių dienų aviacijos sudaužomas, sudeginamas. Kurdai nebeturi, kur kraustytis, jų svajonė yra patekti į Turkijos pasieninkų žemes, kaip Graikiją arba Armeniją.

Kurdų tauta, nors nelengva tą skaičių patikrinti, turi apie 20 milijonų su savo kalba ir tradicijomis. Jiems nelegva matyti, kaip kuriasi naujos valstybės, o jie tegali svajoti apie nepriklausomybę, nes visos trys jų gyvenamos šalys: Turkija, Irakas ir Iranas nė negalvoja duoti savo teritorijos dalį kokiame ten Kurdistanui. Iš Turkijos dingę vien šiais metais apie 60,000 kurdų. Žinoma, kad žuvo apie 30,000.

TRUMPAI

• Komunistinėje Kinijoje, nežiūrint valdžios raginimų ir varžymų, gyventojų skaičius auga po 16 milijonų kasmet. Tas skatina nelegalią emigraciją. Kinai bėga į kaimynines šalis. Daug kas bando keliauti į JAV, Kanadą ar Taiwaną.

• Vatikano Teisingumo ir Taikos taryba paskelbė 36 puslapių dokumentą, kuriame ragina suvaržyti ginklų pardavinėjimą. Raporte minima Amerika, didžiausia ginklų pardavinėtoja, 1992 eksportavusi ginklų už 8.4 milijonų dolerių.

• Rusijos ekonomistas Jegor Gaidar buvo išrinktas naujos politinės partijos "Ru-

sijos Demokratinis pasirinkimas" vadu. Manoma, kad Gaidar bus kandidatu į Rusijos prezidentus.

• Šiaurinio Jemeno prezidentas Ali Abdullah Saleh paskelbė, kad jo kariuomenė galėtų užimti Adeno miestą Pietiniame Jemene per 48 val., jei norėtų. Adenas, šalia nuolatinių 350,000 gyventojų, pilnas pabėgėlių iš kitų vietovių, ligoninės pilnos sužeistų, trūksta vaistų. Egipte vykusios karo paliaubų derybos, tarpininkaujant Jungtinių Tautų pakviestam Alžiro diplomatu, vaisių nedavė. Šiaurinis Jemenas atmetė ir Saudi Arabijos bei JAV įspėjimus neliesti Adeno.

• Patyręs diplomatas, buvęs JT gen. sekretorius Perez de Cuellar sutiko kandidatuoti į Peru prezidento vietą, jo šalininkai tikisi, kad tik jam gali pavykti pašalinti dabartinį japonų kilmės prezidentą Fujimorį.

• Kambodžijos karalius Sihanouk pasakė spaudai, kad jis galvoja pakviesti Raudonųjų Kmerų veikėją į savo vyriausybę viceprezidentu. Tas sukėlė kitų Kambodžijos partijų nepasitenkinimą, tėvui karaliui priekaištavo ir jo sūnus, princas Ranariddh.

• Katalikų 114 kardinolų svarstė planus, kaip Bažnyčia turėtų sutikti ir atšvęsti 2,000 metų nuo Kristaus gimimo. Popiežiui įteikti šimtai pasiūlymų, kurie dar bus toliau svarstomi. Yra siūlymų nevengti ir savikritikos ne tik dėl praėjusių šimtmečių klaidų, bet ir dabar pasitaikančių nukrypimų.

Kryžiai, stogastulpiai, smutkeliai nuo seno puošė lietuvių sodybas, miestų ir miestelių aikštes, pakeles. Nedaug jų beliko po 50 metų trukusios žiaurios okupacijos.

B.Buračo nuotraukoje - stogastulpis aikštėje, Panevėžyje. 1932 m.

be pirmas penkmetis (vis dar sovietine terminologija skaičiuojant), bet taip trokštamų rezultatų dar teks, matyti, ilgokai palaukti. Optimistiškai žvelgiant į ateitį, galima vilėti, kad dvarų mūrus arba jų griuvėsius, pigiau, brangiau ar pusvelčiui privatizuos naujieji turtuoliai, landūs užsieniečiai, o gal, pagaliau, jie kaip nors vis dėlto ir atiteks teisėtiems paveldėtojams. Tačiau ir vėl, deja, kur kas liūdnesnis Lietuvos peizažą šimtmečiais puošusio kaimo likimas. Mažai kas ir nežino, kad kažkada, vos ne tuščiaime lauke statoma Dainavos gyvenvietė glaudėsi prie tragiško likimo Algirdų kaimo. Iš jo tremtinių sąrašų jau nebesunku nustatyti, kas tapo Sibiro taigos darbo jėga ir kas nebesugrįžo į Tėvynę, likę amžino išalo žemėje. Teisybės dėlei verta prisiminti, kad nemirti iš bado, pasmerktieji prisigalvojo visokiausių valstietiškių gudrybių ir nesavanaudiškai to pa-

tolimiausių kraštų viešnagėn į tėviškę patraukia po pasaulį išblaškyti lietuviai. Jie žino, kad savųjų namų nelikę nė slenkščio ir jų pamatų, tačiau nenumaldomas prabočių šauksmas yra kur kas gilesnis nei nuoga realybė. Pagaliau ir svetur užaugusioms, dažnai net lietuviškai nebemokančioms kartoms, vis dar neišnyko būtinybė parodyti šventą tėvų žemę, o įkvėpus bent kiek tyresnio jos oro, ištarti: "O vis dėlto tėvų valią ir pareigą jiems įvykdyti!" Tat kas belieka, nors ir grynai simboliškai siekiant užsibrėžto tikslo? Taip, tik mūsų skansenas - Rumšiškės prie Kauno marių. Puikus ir reikalingas jau daugelį metų lankytojų mėgiamas muziejus po atviru dangumi. Tačiau sutikim, kad tai tik reprezentacinė iliuzija, daugiau tinkanti artimojo ir tolimojo užsienio svečiams, besidomintiems mūsų kraštu. Kiekvienas kampelis širdžiai brangus labiausiai tas, kuris

dama paaokojo visas savo gyvenimo santaupas, energiją ir sveikatą, už tai dažniausiai susilaukdama tik piktų pašaipų ir abejingumo. Neįvykdė savo išperekiojimų ir pastatus remontavę statybinkai, nors atlyginimą paimti ir nepasikuklino. Kritiškiausiu sodybai laikotarpiu į talką atskubėjo Algirdo Blauidžio vadovaujami šauliai. Aplopė jie pastatą žiemai, o sulaukus pavasario dar ir sienas patvarkė iš akcinės bendrovės "Ukmergės baldai" paaokotų medžiagų. Ponios Marcinkienė dėkinga ir Ukmergės A.Smetonos, Užupio ir VI vidurinių mokyklų jauniems tautininkams, tvarkiusiems sodybos aplinką. Gerų žmonių atsirado ir Vilniaus, Kauno ir pačios Ukmergės inteligentų tarpe. Tačiau skylių lopymu bei proginių talkų organizavimu, šio krašto šviesos žiburėlis ilgiau neišsilaikys. Tam reikalingas nuolatinis rūpestis, lėšos ir ne tokia jau maža darbų programa.

Ši etnografinė sodyba yra privatus muziejus, kurio teisėta savininkė ponios Alfreda Marcinkienė. Pati neturėdama lėšų ir gyvendama iš kuklios pensijos, iš neturtingos valstybės nors kokios paramos tikėtis, deja, taip pat negali. Vienintelis kelias ieškoti paramos bendraminčių tarpe, kuriant Lietuvos savanorio Sotero Marcinkaus fondą. Sunku šiandien spėti, kas ir kiek to fondo rėmėjų bus. Pagaliau šiuo rašiniu to ir nesiekiama. Norima atkreipti dėmesį, kad Ukmergės rajono lankytina vieta, reikalinga rimtos paramos. Kadangi tautiečiai iš užsienio sodybas aplankyti neužmiršta ir dabar, galime tikėtis ir jų dėmesio.

Ukmergės kraštas tiek davęs iškilių asmenybių Lietuvos kultūrai, savo šiandieninės inteligentijos, verslininkų, moksleivių ir rajono vadovybės pastangomis, neturi teisės palikti likimo valiai vienišos kultūros bitelės Daumantiškėse.

Daytona Beach, Florida PAGARBIAI PRISIMINTAS AMBASADORIUS A.A. STASYS LOZORAITIS, JR.

Jurgis Janušaitis

Š.m. birželio 13 d. Washingtono DC nelauktai žemiškąją kelionę baigė ištikimas lietuvių tautos sūnus, žymus valstybininkas, visą gyvenimą pašventęs kovai už nepriklausomą Lietuvą, Lietuvos ambasadorius Romoje Stasys Lozoraitis.

Ši skaudi žinia mūsų telkinio lietuvių šeimą pasiekė per ALT S-gos Daytona Beach skyriaus pirmininką Vytautą Abraitį, o birželio 13 d. pavakaryje apie a.a. ambasadoriaus mirtį žinojo visas lietuvių telkinys.

Nuliūdome netekę šio valstybininko. Juk dar taip neseniai, praėjusių metų rugsėjo mėn. Tautos šventės minėjime, suruoštame ALT S-gos Daytona Beach skyriaus, nepaprastai gražiai pagerbėme Jį, gerėjomės jo kalba, išmintimi, Lietuvos valstybės problemų pažinimu, tolerancija, taktiškumu ir nuostabiu paprastumu. Jis mums paliko nepaprastai gerą išpūdį ir niekada neužmiršamus prisiminimus.

Iniciatyvos surengti Ambasadoriaus S. Lozoraičio atminimo pagerbimą ėmėsi Klubo valdyba, vadovaujama Jono Daugėlos. Birželio mėn. 20 d. už velionio sielą vyko gedulingos pamaldos Prince of Peace katalikų bažnyčioje, Ormond Beach. Šv.

Mišias ta intencija aukojo kun. Ričardas Grasso, savo pamoksle jautriai prisimindamas šį lietuvių tautos sūnų, Lietuvos okupacijos metais dirbusį Romoje ir Washingtono ambasadoriumi ir savo gyvenimą pašventusį Lietuvos laisvei.

Aukas nešė ALTS-gos skyr. pirmininkas Vytautas su žmona Stella Abraičiai. Kazimieras Barūnas šv. Mišių skaitymuose prisiminė velionio ištikimybę Lietuvai ir prašė Aukščiausiojo Jam amžinoje tėvynėje ramybės.

Choras Sietynas, vadovaujamas muz. Antano Skridulio giedoją šiai liūdnei progai parinktas giesmės ir nuostabiai subtyliai, pamaldoms baigiantis nuskambėjo Lietuva Brangi.

Pamaldoms pasibaigus, didelė dalis jose dalyvavusių suvažiavo į Stacys restoraną gedulingų priešpiečių.

Klubo pirmininkas priminęs šį skaudų įvykį, a.a. Ambasadoriaus Stasio Lozoraičio atiduotą duoklę Lietuvai, padėkojęs telkinio lietuviams už parodytą šiam įvykiui didelį dėmesį ir dalyvavimą prisiminime, žodžiui pakvietė ALT S-gos skyriaus pirmininką Vytautą Abraitį.

Kalbėtojas, mintimis sugrįžo į tolimesnę praeitį. Jis prisiminė savo pažintis su

Ambasadorių Stasį Lozoraitį pagerbiant Daytona Beach, FL 1993 m. rugsėjį, Tautos šventės minėjime. Iš k.: inž. Vytautas Didžiulis, amb. Stasys Lozoraitis, Jadvyga Didžiulienė, Vytautas Abraitis ir Dalila Mackialienė.

Lozoraičių šeima—velionio tėvu Stasiu Lozoraičiu Romoje, susitikimus ir pažintis su ta šeima ir su velioniu. Prisiminė išsivysčiusią nuosirdžią pažintį ir draugystę, kuri lydėjo iki pat mirties. Vytautas Abraitis trumpa, bet gilia mintimi įvertino a.a. ambasadoriaus Stasio Lozoraičio įnašą, kovojant už Lietuvos išlaisvinimą, velionio santykius, ypač su JAV valdžios žmonėmis, siekiant Lietuvos nepriklausomybės atkurimo pripažinimo. Prisiminė velioniui padarytą skausmą vieno išėjimo atstovo dabartinio Lietuvos Seimo nario, kuris velionį niekino, šmeižė tuo metu, kai jis kandidavo į Lietuvos prezidentus, o po to tie šmeižtai dar

aidėjo ir Floridoje. Vytautas Abraitis savo jautriu žodžiu labai giliai pažvelgė į velionio turiningą gyvenimą ir dėkingai minėjo Jo atiduotą duoklę Lietuvos valstybei ir tautai.

Trumpą žodį tarė ir klubo pirmininkas Jonas Daugėla.

Jis apžvelgė istorinę Lozoraičių kartų raidą. Kalbėtojas sakė, kad Lozoraičių šeima apima kelias epochas. Velionio senelis buvo didelis veikėjas, dalyvavęs Lietuvos valstybės atgimimo veikloje, žadino tautą Varpe, veikė Valstiečių liaudininkų eilėse. Velionio Stasio Lozoraičio tėvas Stasys Lozoraitis, ilgametis Lietuvos užsienių reikalų ministeris, Diplomatinijos

šefas okupacijos metais Romoje ir velionis Stasys Lozoraitis diplomatinės tarnybos tęsėjas. Taigi Lozoraičių šeima istorijos savatoje paliko giliai įmintas pėdas Lietuvos valstybės gyvenimo įvairiose epochose.

Klubo pirmininkas dar kartą išreiškęs padėką kun. R. Grasso, chorui Sietynui, jo vadovui muz. A. Skriduliui, kalbėtojui Vytautui Abraičiui ir visiems šio telkinio lietuviams už parodytą ypatingą solidarumą, gausų dalyvavimą velionio a.a. ambasadoriaus Stasio Lozoraičio prisiminime.

A.a. Stasys Lozoraitis savo šviesiu gyvenimu pavyzdžiu, darbais liks amžinai gyvas kiekvieno lietuvių širdyje.

PAVASARIUI APLEIDŽIANT NEW YORKĄ

P. Palys

Pavasariui bebaigiant nurašyti paskutiniuosius alyvų, azalių ir rožių žiedus, New Yorke įvyko keletas itin reikšmingų įvykių.

APDOVANOTAS ALEKSANDRAS VAKSELIS

1986 metais, Amerikos Kongresui patvirtinus, buvo įkurtas emigrantams pagerbti medalis, pavadintas "Ellis Island Medal of Honor". Tuo medaliu apdovanojami emigrantai už šiam kraštui nuopelnus, kurie neprarado ir savo gimtojo krašto vertybių.

Šių metų gegužės 22 d., didžiojoje Ellis Island salėje, tas medalis buvo įteiktas 100 asmenų 34 tautybių. Apdovanojimų tarpe buvo ir lietuvis, visuomenininkas, įvairių organizacijų uolus veikėjas, buvęs Tautos Fondo valdybos pirmininkas, dabar valdybos narys Aleksandras Vakselis.

Iki dabar, tą medalį yra gavę: dr. Kazys Bobelis, dr. Vytautas Bieliauskas, kun.

Kazimieras Pugevičius ir vyskupas Paulius Baltakis, OFM.

PAGERBTAS AMBASADORIUS ANICETAS SIMUTIS

Birželio 5 d., didžiojoje, šventiškai išpuoštoje, Kultūros židinio salėje buvo suruoštas pagerbimas Lietuvos ambasadoriui prie JT Anicetui Simučui, kuris šiais metais švenčia 85 amžiaus ir 60 metų savo diplomatinės tarnybos sukaktis. Į Ambasadoriaus pagerbimą atsilankė virš 200 asmenų.

Prie garbės stalo, šalia ambasadoriaus A. Simučio ir ponios, buvo susėdę: vysk. P. Baltakis, OFM, ambasadoriai - A. Eidintas ir R. Kozyrovičius, generalinis konsulas L. Kučinskas, garbės konsulai - H. Lapas, V. Kleiza ir V. Čekanauskas. Jie visi, o taip pat įvairių organizacijų bei draugijų atstovai, ambasadoriui A. Simučui išreiškė savo sveikinimus ir linkėjimus. New Yorko skautų var-

du, A. Samušis ambasadoriui įteikė skautų medalį. Lietuvos prezidentas A. Brazauskas A. Simutį apdovanojo Gedimino III laipsnio ordinu. Šį apdovanojimą įteikė ambasadorius A. Eidintas. Skulptoriaus P. Vaškio sukurtas bronzinis A. Simučio bareljefas ir dailininkės E. Sviderskis nutapytas jo portretas irgi buvo įteikti Ambasadoriui.

Pagrindinę kalbą pasakė V. Čekanauskas, o M. K. Čiurlionio ir Chopeno kūrinius skambino pianistė D. Sakaitė.

Išleistas jubiliejinis leidinys, kuriame randasi daug nuotraukų, A. Simučio veiklos aprašymas ir sveikinimai.

Pagerbimą rengė jungtinis komitetas, o jam vadovavo Lilė Milukienė.

SUKAKTUVININKAS KUNIGAS VYTAUTAS PALUBINSKAS

Lietuviškos Apreiškimo parapijos klebonas kunigas Vytautas Palubinskas šiais metais švenčia savo kunigystės 40 metų sukaktį. Tą garbingą sukaktį atšvęsti kun. V. Palubinskas birželio 19 d. išskrido į Argentiną. Mat ten gyvena jo giminės, ten palai-

UNIKALI JAV CHIRURGŲ OPERACIJA VILNIAUS VAIKŲ LIGONINĖJE

Vilniaus vaikų ligoninėje atlikta nepaprasta operacija, operuotas šešių dienų vaikelis, gimęs be šlapimo pūslės. Operaciją, kuri JAV kainuotų apie 20 tūkst. USD, atliko vaikų urologijos specialistai iš JAV organizacijos "Healing the Children". Atvykę daktarai operavo dar 12 vaikų. Pasak vaikų ligoninės vyriausiojo gydytojo, kvietis specialistus pas save ir operuoti vietoje yra geriau, nei siųsti pavienius vaikus į užsienio ligonines. Užsienio

doti ir jo tėvai. Kun. V. Palubinskas, dar būdamas vaikas, su tėvais iš Lietuvos išvyko į Argentiną. Ten išsimokslino, tapo kunigu ir vikaravo lietuviškose parapijose. Vėliau persikėlė į JAV. Prieš 5 metus, Apreiškimo parapijos klebonui kun. J. Pakalniškiui pasitraukus į pensiją, tos parapijos klebono pareigas eiti buvo paskirtas kun. V. Palubinskas. Tas pareigas jubilatas ir dabar tebeina.

gydytojų darbą stebi bei asistuoja Lietuvos gydytojai, jie mokosi, tobulėja, tačiau neturi specialių instrumentų, kuriuos gydytojai iš JAV atsivežė ir vėl išsivežė. Su "Healing the Children" tartasi į JAV siųsti gydytis tik tuos vaikus, kuriems neįmanoma padėti Lietuvoje. Beje, amerikietis anesteziologas ir medicinos sesuo, kurie Lietuvoje dirbo jau antrą kartą, pastebėjo, kad lietuviai vaikai geresni pacientai nei amerikiečiai, labiau sukalbami. JAV gydytojų kelionę rėmė ir organizavo labdarin-ga organizacija "Healing the Children" ir žymusis krepšininkas Šarūnas Marčiulionis.

(AGEP)

★★★★

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

UŽSIENIO LIETUVIŲ TALKA IR PARAMA LIETUVAI

(Atkelta iš 3 psl.)

Nereikėjo ilgai laukti. Už poros dienų iš Kauno telefonu man buvo pranešta, kad esu iš tarnybos atleidžiamas, kaip užimamai vietai netinkamas.

Atleidimas iš tarnybos ir kas grėsė tuo metu iš tarnybų atleistiems, man tik padėjo galutinai apsispręsti apie Amerikos Konsulo pakartotinę pasiūlą man, kaip Amerikos piliečiui, grįžti į Ameriką. Už 6 dienų jau buvau pakeleje iš Kauno į Kybartus, per Vokietiją, Švediją ir Suomiją į Ameriką. Iš Lietuvos išvažiavau kaip Lietuvos pilietis – Vytautas Abraitis, turintis Lietuvos pasą, man išduotą 1934 metais Marijampolės valsčiaus, remiantis tuo, kad buvau sūnus abiejų tėvų lietuvių, gimęs Amerikoje ir kaip Amerikos pilietis – Vitant George Abraitis, turintis Amerikos pasą, išduotą Amerikos Konsulo, remiantis tokiu vardu New Yorko metrikacijos biuro gimimo metrika.

Gera žinau, kad ši mano įžanginė ilgoka istorija turi mažą ryšį su mano uždaviniu kalbėti apie "Užsienio lietuvių talką ir paramą Lietuvai". Gal tik tiek, kad sąryšyje su tuo man gyvenime buvo lemta kiek anksčiau už eilę kitų stebėti Amerikos lietuvių meilę Lietuvai ir su jais artimiau suartėti ir susigyventi. Gal pirmajam perduoti jiems tai, ką mačiau ir turėjau progos pergyventi Lietuvoje per tuos 2.5 mėnesių po Lietuvos okupacijos. Jau rugpjūčio 30 dieną, po dviejų dienų nuo išlipimo iš laivo, kalbėjau Waterburyj, Conn. lietuviams skaitlingoje kolonijoje apie Lietuvą ištikusią katastrofą.

Visi sovietmečio pareigūnai Lietuvoje, o apgailėtautiniai dalis iš jų ir šiandien, jau atkurtoje nepriklausomoje Lietuvoje, tvirtina, kad užsienyje gyvenantys lietuviai yra Lietuvos eiliniai emigrantai, (žodynai žodį emigrantas aptaria, kaip palikusiusius savo gimtinę dėl geresnio duonos kąsnio arba vengiančius bausmių už nusikaltimus). Yra tiesa, kad buvo ir tokių, kurie emigravo dar prieš I-jį pasaulinį karą ir 1918-40-aisiais metais nepriklausomos Lietuvos. Bet tokių buvo tik labai nedidelis skaičius. Prieš I-jį pasaulinį karą lietuviai daugumoje palikinėjo savo gimtąjį kraštą caro valdžios verčiami, negalėdami pernešti carinės spaudos, arba intelegentija, skiriama darbams į Rusijos gilumą, o vyrai pasišalindami nuo ilgametės tarnybos jiems svetimos valstybės kariuomenėje. Gi visi, kurie

pasitraukė iš Lietuvos 1940-1944 metų laikotarpyje, galiu Jus drąsiai užtikrinti, be išimties visi palikome Lietuvą ne ieškodami geresnio duonos kąsnio arba kuo nors Lietuvai nusikalte, ką begėdiškai Jums tvirtino okupanto patikėtiniai per 50 metų. Taigi, didžiulę Lietuvos išeivijos daugumą per visą virš 100 metų laikotarpį, sudaro ne eiliniai emigrantai, bet išeivija pasitraukusi nuo Lietuvos okupantų, kad išvengti nepagrįstų kaltinimų ir pasmerkimo mirčiai, tremčiai, ilgamečiam kalinimui ir atėmimo galimybių sąžiningu darbu užsidirbti pragyvenimą. Iš tikrųjų yra labai apgailestautina, kad dar ir šiandien atkurtoje nepriklausomoje Lietuvoje yra tokių, kurie nepajėgia atsispirti ilgametei sovietijos propagandai, kad mes būvome tik geresnio kąsnio ieškotojai ir galimi Lietuvos išnaudotojai, ką rodo dabar Lietuvoje veikiantieji Lietuvos išeiviją varžantieji įstatymai.

Iš pirmo žvilgsnio užsienio lietuvių talkos ir paramos istorija gali ne vienam atrodyti nei per daug sudėtinga ar vertinga. Argi didelis čia daiktas, jei keliolika milijonų dolerių užsienio lietuvių, būdami "turtuoliais", sušelpė savo giminačius. Bet giliau pažvelgus, mano nuomone, ta užsienio lietuvių talka įvairiais atžvilgiais buvo sudėtinga ir reikšminga per visą lietuvių tautos kovų laiką laisvei atgauti, o vėliau, ją praradus vėl atkurti. Ji gal nėra tolygi lietuvių tautos kovai ir kančiai pačioje Lietuvoje, bet ji, mano išmone, yra kiekvienu atveju verta priminti ir prisiminti.

Turint dėmesyje, kad ir išeivijos talka Lietuvai taip pat reikėsi per šimtą su virš metų, kad Lietuvos išeivija yra išsisklaidžiusi po visą platųjį pasaulį ir sudaranti maždaug trečdalį lietuvių tautos, nesunku suvokti, kad mano pranešimas turi ribotis tik išeivijos organizuota pagrindine talka ir parama Lietuvai, naudojantis Amerikos lietuvių talkos ir paramos pavyzdžiu, kurios aplinkumoje gyvenu jau 54 metus, įskaitant ir 5 vaikystės metus ir kurią geriausia pažįstu. Bet čia pat noriu pastebėti, kad tuo nei kiek nenoriu sumažinti Lietuvos išeivijos organizuotą ir pavienę talką – paramą Lietuvai, gyvenančių kituose kontinentuose ir valstybėse, o ji, pagal tose vietose gyvenančių lietuvių skaičių, buvo nei kiek nemenkesnė už Amerikos lietuvių, o kai kuriais atvejais ir didesnė.

Kaip jau gal pastebėjote, aš darau skirtumą tarp talkos ir paramos. Žodis "Talka" pagal žodynus reiškia nemo-kamą pagalbą darbu tos pagalbos reikalingam, o žodis "Parama" reiškia sušelpiti arba pagelbėti daiktais, ar pinigais. Paskolinti pinigai be nuošimčių ir naudojimuisi laikinai paskolinti daiktai laikytini parama gavėjui. Paskolinti pinigai už nuošimčius ir investicijos su pelno siekiančiais motyvais taip pat vertinamos kaip parama.

Užsienio lietuvių talkos ir paramos pradžią randame dar prieš I-jį pasaulinį karą. Jau 1883 metais išleistas laikraštis "Aušra" Ragainėje, kurio leidėjais ir iniciatoriais buvo Mažojoje Lietuvoje ir Vakarų Europoje gyvenantys lietuviai, kaip ir didelis skaičius jos bendradarbių Amerikoje, laikytina užsienio lietuvių parama Lietuvoje gyvenantiems. Šios nedrąsios užsienyje gyvenančių lietuvių pastangos, kaip rašo Amerikoje išleistoji lietuviška enciklopedija: "Subūrė jaunąją Lietuvos šviesuomenę į bendrąją didelį tautos darbą, padaršino ją greičiau reikšti savo pageidavimus, paskatino skelbti ir platinti tautos pabudimo idėją. Be visa to, iš Aušros išaugo ir supratimas kad lietuviai ir Lietuva, tai ne vien palaidas konglomeratas, savais keliais einančių žemaičių, aukštaičių ir kitų, bet viena tauta ir vienas Kraštas".

1885-89 metais Aušros įtakoje lygiagrečiai buvo leidžiamas laikraštis "Lietuviškas Balsas" Amerikoje. Bet gi, Amerikos lietuvių didelė talka lietuvių tautai, o tuo pačiu ir Lietuvai, laikytina jau 1886 metais, t.y., prieš 118 metų Amerikoje įkurta organizacija "Lietuvių Susivienijimas", dabar vadinamas "Susivienijimu Lietuvių Amerikoje". Tai seniausia dar ir dabar veikianti savišalpinė ir apdraudos organizacij, su 3 milijonų dolerių kapitalu. Per savo 118 visuomeninės veiklos metų, yra labai daug prisidėjusi prie talkos, 1918 metais paskelbtą nepriklausomybę pripažinti Amerikos politiniuose sluoksniuose ir prie didelio įnašo išlaikyti lietuvių Amerikoje. Ji reikšmingai remia ir šiandien visas Amerikos lietuvių aspiracijas.

Tik tiek prabėgomis distelėję į pirmuosius užsienio lietuvių žingsnius pagelbėti Lietuvai jos kovoje už lietuvių tautos laisvę, ji prie tos kovos reikšmingai prisidėjo su savo kultūrine, politine ir ekonomine veikla. Labai reikšmingą rolę Amerikoje yra suvaidinęs ir įkūrimas Amerikoje 126 lietuviškų parapijų su savo gražiomis, lie-

REZOLIUCIJOS

(Atkelta iš 1 psl.)

- nesudaryti su Rusija tokių sutarčių, kurios reikštų Rusijos Federacijos suverenių teisių šiam kraštui pripažinimą;
- Karaliaučiaus krašto priklausomybę spręsti tarptautinėse konferencijose, atsižvelgiant į Lietuvos tautinius, kultūrinius ir ekonominius interesus;
- neatidėliojant paruošti programas lietuvių kultūriniam ir ekonominiam gyvenimui Karaliaučiaus krašte aktyvinti.

Dėl Rusijos karinio tranzito per Lietuvą

Greitai bus metai, kai Tėvynėje ir visame pasaulyje gyvenančių lietuvių pastangomis bei remiant palankioms užsienio vyriausybėms, iš Lietuvos buvo išvestas paskutinis Rusijos okupacinės armijos kareivis, ir tuo buvo žengtas lemiamas Nepriklausomos Lietuvos valstybės įtvirtinimo žingsnis.

Vedamos derybos tarp Rusijos Federacijos ir Lietuvos vyriausybės bei baigiamas pasiekti susitarimas, kad vienu ar kitu būdu būtų įteisintas Rusijos karinis tranzitas per Lietuvą. Tuo būtų padarytas pavojingas žingsnis atgal, kuris pamintų lietuvių valią, išreikštą 1992 m. birželio 14 d. referendume, Lietuvos Respublikos Konstituciją, suvaržytų Lietuvos Nepriklausomybę.

Kviečiame Tėvynėje ir užsienyje gyvenančius lietuvius priešintis karinio tranzito per Lietuvą įteisinimui ir reikalauti Lietuvos valstybės vadovų, kad jie sustabdytų ir atsisakytų šių sumanymų bei susitarimų.

Dėl archyvų

Pripažindami archyvų – neįkainojamos tautos atminties šaltinių reikšmę:

- reikalaujame iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės imtis ryžtingų žingsnių politinėmis derybomis, mainais ar kitais būdais susigrąžinti iš Lietuvos išvežtus archyvus bei kitas istorines relikvijas;
- kviečiame užsienio lietuvius bei jų organizacijas perduoti Lietuvos Respublikos įstaigoms, pirmiausia valstybinėms archyvams, muziejams bei universitetams, Lietuvos ir jos išeivijos istorijai bei kultūrai svarbius privačių asmenų bei organizacijų, ypač nutraukusių savo veiklą, archyvus.

Siekdami, kad svarbiausi Lietuvos valstybės dokumentai būtų žinomi ir skelbiami pasaulyje, siūlome Lietuvos Respublikos Vyriausybei susitarti su atitinkamomis JAV įstaigomis dėl svarbiausių Lietuvos istorinių bei dabarties dokumentų kopijų laikymo toje šalyje visuomenei prieinamose saugyklose.

Dėl "Lietuvos kovų ir kančių istorijos"

I tomo išleidimo

Pripažįstame, kad 1994 m. išleistos "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" I tomas dėl tendencingo dokumentų parinkimo ir pateikimo dar didelę žalą lietuvių tautos istorijos studijoms, paniekina laisvės kovotojų bei visų bolševizmo aukų atminimą.

Siūlome tolesniam "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" leidimui sudaryti naują redakcinę kolegiją.

Baigiamoji Rezoliucija

Tarp lietuvių tautininkų sąjungos, Amerikos lietuvių tautinės sąjungos, taip pat kitose šalyse gyvenančių lietuvių tautininkų susiklosčiusius nuosirdumo, dalykiško bendradarbiavimo ryšius ypač sustiprino pirmasis Pasaulio lietuvių tautininkų kongresas, įvykęs Vilniuje, 1994 metų liepos 8 d.

Mes tikimės, kad visų tautinės minties lietuvių pastangos, darbai ir gyvenimas bus skirti lietuvių tautos ir Lietuvos valstybės stiprinimui.

Mes kviesime nutautusius lietuvius sugrįžti į savo Tautą, užsienio lietuvius įsijungti į Lietuvos gyvenimą, sugrįžti į Tėvynę.

Mes sieksime visų lietuvių vienybės.

1994 m. liepos 8 d.,
Vilnius

VIII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas

(Atkelta iš 5 psl.)

leidosi Pilies gatve. Prie Vasario 16-osios signatarų namo per šimtą balsų užtraukė "Lietuva brangi".

Pagal susiklosčiusią tradiciją kongresas prasidėjo pamaldomis. Arkikatedroje

tuvių kaštais ir pastangomis pastatytomis bažnyčiomis. Ne be reikšmės Lietuvos 1918 metų nepriklausomybės pripažinimui buvo Amerikos Lietuvių surinkimas 1 milijono parašų, įteiktų prezidentui Wilson, reikalaujant pripažinti Lietuvos nepriklausomybę. Stipriu ramsčiu Lietuvai tapti nepriklausoma buvo ir Amerikos lietuvių delegacijų dalyvavimas 1919 metais Paryžiaus Taikos konferencijoje.

(Bus daugiau)

šv. Mišias už lietuvių jaunimo vienybę aukoję keturi išeivio duonos ragavę dvaininkai: Vilniaus arkivyskupas Audrys Juozas Bačkis, pasaulio lietuvių vyskupas Paulius Baltakis, kunigas, Antanas Saulaitis ir buvęs PLJS pirmininkas kunigas Gintaras Grušas.

Šiame kongrese pirmą kartą dalyvauja 11 naujai įsteigusių jaunimo sąjungos skyrių iš Rytų Europos ir buv. Sovietų sąjungos. Lietuvoje kongreso dalyviai viešės savaitę, susitiks su jaunumo organizacijų atstovais, Seimo, Vyriausybės nariais, lankysis Rytų Lietuvoje, Rumšiškėse, Kaune, Šiauliuose, stovyklaus Juodkrantėje. Po to dauguma kongresantų skris į studijų dienas Anglijoje.

(AGEP)

PENKIASDEŠIMT SEPTYNI

Vladas Vijeikis

Mano draugas Florijonas pašaukė mane telefonu. Aptarėme šios dienos politiką ir kitus einamus reikalus. O paskui sako:

– Ateik pas mane rytoj. Būtinai rytoj.

– Kodėl? Ar žmona išvažiavo atostogų? Dabar visai laisvas ir pasileidęs?

– Ne, ne. Turiu kitų svarbių reikalų.

Na, jeigu Florijonas kviečia, reikia pildyti. Jis mano geriausias draugas. Tad rytojaus dieną atkakau pas Florijoną. Jis buvo labai šventiškai nusiteikęs. Pastebėjau iš jo labai gerai nuskustos barzdos. Nei plaukelio. Pasodino mane į labai prašmatnią kėdę, kuri buvo labai minkšta ir skirta labai svarbiems įvykiams atžymėti. Šiek tiek nustebau.

– Palauk, – sako Florijonas. tekinas išbėgo ir dar greičiau grįžo nešinas dideliu ženkle penki (5) tuoj pat išlėkė ir atgabeno skaitmenį 7. Tada abu skaitmenis pakabino netoli baro. Išėjo 57. Florijonas stovėjo šalia su didžiule šypsena.

– Na, ir kas? – labai skeptiškai paklausiau, – ką reiškia 57?

Florijonas labai sunerimo. Jis tuojau pat perstatė skaitmenis. Tada pasirodė 75.

– Dovanok, apsižioplinau.

Florijonas buvo labai susinervinęs, bet vienas geras stikliukėlis vėl pataisė jo palukusią nuotaiką.

– Matai, švenčiame tavo 75 metų jubiliejų. Noriu tave pagerbti. Buvau tokiam pagerbime. Šešias valandas užtruko. Ta mano aparatūra ant kurios sėdima taip nukėpė, kad namo grįžus reikėjo šaltus kompresus dėti, kad atsigautų. O aš pagerbiu tave...

Pasigirdo balsas iš gretimo kambario, kurį atpažinau kaip Florijonienės.

– Ar jau?!

– Palauk! – ryktelejo Florijonas ir tęsė toliau – Taigi norėjau pasakyti, o apie ką mes čia kalbėjome? Taigi, kalbant apie tave. Argi ne aš, kuris tau padedu? Argi ne aš, kuris, tau suteikiu įvairių temų? Ar ne aš, kuris atkreipiu tavo dėmesį į laikraščiuose paskelbtas kvailystes? O tu paskui išnarpioji pagal savo nuožiūrą.

Florijonas suplojo rankomis ir pasirodė Florijonienė su padėklu ant kurio buvo paguldytas pyragas su septyniomis su puse žvakutėmis.

Buvau labai sujaudintas ir ašaros veržėsi. Bet Florijonas sako:

– Nesijaudink. Čia simbolika. Septynios žvakės su puse reiškia 75 metus. Kokia kvailystė būtų uždegti septyniasdešimt penkis žva-

kes. Gali namą sudeginti. O namas dar neišmokėtas. Morigičiuose paskendęs.

Sutikau su Florijonu, nes esu tokioje pačioje situacijoje.

Florijonas būtinai panorėjo padainuoti tradicinę "ilgiausių metų". Padainavo ilgiausių kartu su Florijonienė, paskui darbingų, o trečiam tradiciniam posmui Florijonas užtraukė: "mergingų..." bet, gavęs stiprų žvilgsnį iš Florijonienės, perėjo į "džiaugsmingų". Ir taip buvo atšvęstas mano gimtadienis.

– O dabar, gerbiamasis, pūsk žvakes. Nors tai nėra labai lietuviškas paprotys, bet gyvename Amerikoje, tai ir pūsk ir sugalvok savo didžiausią pageidavimą.

Papūčiau žvakes. Užgeso. Pastebėjęs Florijonienės klausiamą žvilgsnį, sakau:

– Aš noriu, kad šių namų šeimininkė žydėtų visados. Kad ji būtų tokia graži ir maloni, kaip...

– Užteks, – pertraukė Florijonas.

Bet Florijonienė išgirdo labai aiškiai. Kitais metais turėsiu dvigubai didesnę pyragą.

– Atsisveikinant sakau Florijonui:

– Tu pakeisk tuos skaičius. Tegul būna 57.

Florijonas pakeitė ir sako:

– Aš pakeičiau bet ten nepakeis.

Jis parodė pirštu į lubas, bet supratau, kad rodo į dangų.

Važiudamas namo galvojau apie savo draugo Florijono gražų mostą. Pravažiavau raudoną šviesą. Gera, kad policijos arti nebuvo. Paskui įsukau ne į tą greitkelį ir ilgai maklinėjau kol suradau tikrą kelią namo.

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gérardas Juškėnas

LIEPOS REGINYS PADANGĖSE

Dėmesio centre liepos mėn. bus Jupiteris, kada kometas skeveldros susidurs su ta planeta. Pirmą kartą galės astronomai išpranašauti ir pasirošti stebėti tokio masto erdvės kūnų susidūrimą, kuriuo metu bus atpalaiduota milijonai megatonų energijos. Kometa "Shoemaker – Levy 9" 1992 m. liepos mėn. po susidūrimo su Jupiteriu sutrupėjo į mažiausiai 21 gabalą nešvaraus ledo. Didžiausias gabalas yra turbūt 2.5 mylios skersmens. Visi tie kometos trupiniai š.m. liepos mėn. skrieja į ugningą pabaigą.

Dar neaišku kiek tą susidūrimą matys astronomai. Jupiteris yra 1000 kartų didesnis už Žemę ir yra saulės sistemos didžiausia planeta. Jupiterio masė yra daugiau sudaryta iš dujų – jos paprasčiausiai gali nuryti krentančios kometos skeveldras. Nelaimei, tos skeveldros susidurs su Jupiterio naktiniu šonu, nusigręžusiu nuo Žemės. Clevelando gamtos muziejaus (Cleveland Natural History Museum) Ralph Mueller observatorija bus atdara Jupiterio stebėjimui nuo 9 iki 11:30 val. vakaro š.m. liepos 20 ir 21 d. Ta proga bus dar keli teleskopai pastatyti lauke prie muziejaus didesniai žiūrovų skaičiui aptarnauti. Pirmenybę stebėti turės muziejaus nariai.

GRĮŽTAM PRIE MOTORINO

EPA – Aplinkos apsaugos vadybos potvarkiu milijonai vairuotojų devyniuose užteršto oro JAV miestuose ateinančiais metais vartos grynęsnią gazoliną, kurio sudėtyje bus kukurūzų alkoholis. Lietuvoje prieš II pas. karą tokį kurą vadino motorinu. Iš kukurūzų gaminamas etanolis gal porą centų pa-brangins galioną degalų, tačiau tas nekenks varikliams ir žmonės kvėpuos grynėsiu oru.

Pradedant 1995 m. sausio 1 d. bus reikalaujama, kad trečdalis parduodamo gazolino būtų su etanolio priemaiša. Tas palies Baltimorės, Chicagos, Hartfordo, CT, Houston, Los Angeles, Milwaukee, New Yorko, Philadelphia ir San Diego apylinkes. Šio krašto vidurinių Vakarų sritis tuo bus labai patenkinta, nes milijonai dolerių bus investuoti į etanolio gamybą bei išplėtimą, o kukurūzus auginantieji ūkininkai džiaugsis, kad turės savo derliui rinką.

Tačiau aliejaus b-vės

purkštuoja prieš etanolio mišinį. Anot jų, pagal Gryno oro įstatymą (Clean Air Act) reikėtų į gazoliną maišyti metanolį kaip deguonies priedą. Metanas atsinaujinimo procese yra gaunamas iš atliekų šiukšlynuose ("landfills"). Ginčą gali tekti spręsti teisme.

NAUJA LABDARA?

Po kelių mėnesių svastytymo Baltuose Rūmuose nutarta pradėti gynybos fondą prezidento Bill Clinton bylinėjimosi išlaidoms mokėti. Šiuo metu tebeina tardymai Whitewater žemės pirkimo skandalo ir Bill Clinton merginėjimo byloje. Kalbama, kad tos išlaidos gali siekti \$2 milijonus. Tuo tarpu abiejų Clintonų pajamos 1993 m. siekė \$293,000.

Dešimties bešališkų narių taryba prižiūrės to fondo veiklą. Aukos fondui yra apribotos \$1000 vienam asmeniui. Aukos iš specialių interesų grupių nebus priimanomos. Aukotojų pavardės bus skelbiamos du kartus į metus. Abu Clintonai paaukojo po \$1000 fondui pradėti. Jei byloms pasibaigus bus koks likutis, jis bus perduotas labdarai arba valdžiai.

IPILietino SAKALIUKUS

Gegužės pabaigoje, kada kraštas šventė Prisiminimo Dieną, Clevelando Terminal Tower dangoraižio 12-jo aukšto palangėje keleivinių sakalų pora – Scell ir Zenith'a išperėjo keturis sakaliukus. Ši pora savo jauniklių gimtadieniams kasmet parenka šio krašto šventes: pernai liepos 4 d. savaitgalį jiedu išperėjo du sakaliukus, o šiemet gegužės 30 d. net keturis. Vidury birželio juos aplankė Ohio valstijos gamtosaugos pareigūnai. Televizijoje matėme, kaip Szell ir Zenith'a lyg smingantieji bombonešiai puolė žmones, kuriems rūpėjo patikrinti jų jauniklius. Kiekvienas pukuotas jauniklis buvo pasvertas, ant kojos uždėtas registracijos žiedas ir paimtas kraujas analizei. Visi keturi yra "berniukai" – vyriškos giminės.

NUSIŽUDĖ DĖL ŽMONŲ PERTEKLIUS

Al Akhbar – Egipto laikraštis pranešė, kad Sueco pirklis nusizudė neįstengdamas maitinti šeimos. Jam reikėjo išlaikyti 39 žmonas ir 26 vaikus. Prieš prarydamas nuodus, jis paliko laišką, kuriame skundžiasi negalįs toliau išlaikyti keturių dabartinių ir 35 buvusių žmonių. Jo skolos buvo pasiekę \$65,000.

Sėkminga demonstracija

Birželio 26 d., prie Šv. Mergelės Marijos bažnyčios, Kryžiaus lauke, įvyko didelio masto lietuvių demonstracija (maždaug apie 500 dalyvių), pasmerkiant PLB pirmininką ir jos valdybą už finansavimą ir išleidimą klasingos "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" I-jo tomo.

Šią demonstraciją rengė Chicagos ALTO skyrius. Pirmininkė Antanina Repšienė, po trumpos įžangos, pakvietė kun. Joną Kuzinską, tos pačios parapijos kleboną, tarti keletą žodžių. Demonstrantai labai šiltai sutiko savo kleboną.

Antruoju kalbėtoju buvo pakviestas dr. Kazimieras Pemkus. Jis pasakė pagrindinę šios demonstracijos kalbą ir susirinkusieji entuziastiškai nesigailėjo jam plojimų.

Inž. Edmundas Gaidamavičius, svečias iš Lietuvos, pa-

pasakojo kaip jo šimtmetis senelis mirė vagone, betremiant jį į Sibirą ir kaip jis buvo išmestas transporto kareivių į Sibiro tundras, kaip "maistas meškoms..."

Po šių kalbėtojų, pirmininkė pakvietė Petrą Noreiką paskaityti Chicagos ALT'os pareiškimą ir rezoliucijas.

Pirmininkė Antanina Repšienė išplėšė tris lapus iš "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" I-jo tomo, o priėjęs skautininkas Antanas Paužuolis juos padegė... Tai buvo simbolinis gestas ir demonstracija, kad Chicagos lietuviai nieko bendro nenori turėti su tuo melo ir klastos leidiniu! Susirinkusieji buvo paprašyti sudainuoti "Lietuva brangi". Visiems dainuojant ir baigėsi ši reikšminga demonstracija - protestas Chicagoje.

A.Liepinaitis

LITUANISTIKOS TYRIMO IR STUDIJŲ CENTRE

Amerikos lietuvių įtaką į JAV užsienio politiką tyrinėjantis istorikas Gary Hartman iš University of Texas, Austin, rado savo rašomai Ph.D. disertacijai daug vertingų dokumentų iš 1919-1922 metų ir kitų svarbių šaltinių Lituanistikos tyrimo ir Studijų Centre. Jis į centrą atvyko iš Bostono, kur skaitė pranešimą ta retai gvildenta tema Amerikos Užsienio santykių Istorikų Draugijos 20-je metinėje konferencijoje. Šiuo metu jaunas istorijos magistras, jau pasireiškęs straipsniu Lituanus žurnale, ypač domisi visų trijų JAV lietuvių patriotinių srovių veikla, siekiant Lietuvai de jure pripažinimo, jai atsistatčius po Pirmojo Pasaulinio Karo. Jam archyvuose talkinuso prof. dr. Jono Račkausko, LTSC pirmininko, paskatintas, Gary Hartman pradėjo mokytis lietuvių kalbos.

A. Zailskas

VYKO PABALTIEČIŲ MOKSLININKŲ KONFERENCIJA

Birželio 8-11 dienomis Illinois universiteto Chicagoje patalpose buvo pravesta taip vadinama "Baltų studijų" konferencija, jau keturioliktoji iš eilės. Joje su pasklaitomis apie Pabaltijo valstybių ekonomikos, politikos, švietimo, kultūros, kalbotyros, meno bei kitas sritis pasirodė dešimtys mokslininkų iš Pabaltijo, o taip pat ir užsienyje gyvenantieji – dau-

tiečių mokslininkų draugijos buvęs ilgametis pirmininkas, latvių–estų kilmės mokslininkas dr. Ivar Ivask, kuris neseniai apleido gyvųjų eiles. Čia buvo perskaitytos jo parašytos "Pabaltiečių elegijos" (jas anglų kalba skaitė Vainius Aleksa ir Laima Šulaitytė-Day, o kai kurias lietuviškai perdavė Vidas Dumaišius). Apie šio ir lietuviams nusipelnusio vyro darbus bei

Pabaltiečių mokslininkų konferencijos metu birželio, 10 d., Illinois universiteto Chicagoje patalpose, buvo pagerbtas neseniai miręs dr. Ivar Ivask. Jo "Pabaltiečių elegijas" angliškai skaitė Vainius Aleksa ir Laima Šulaitytė-Day. Ed.Šulaičio nuotr.

gumoje Šiaurinėje Amerikoje dirbantieji mokslo žmonės. Šios konferencijos pirmininku buvo chicagietis, vietinio Pedagoginio instituto lektorius ir aktyvus Lituanistikos Studijų ir Tyrimo centro darbuotojas dr. Robertas Vitas.

Šios konferencijos rėmuose, birželio mėn. 10 d. vakare buvo pagerbtas Pabal-

kūryba kalbėjo Valters Nollendorfs iš Wisconsin universiteto. Šiai programai vadovavo Audrius Dundzila.

I konferenciją buvo atvykęs "Amerikos balso" lietuvių skyriaus vedėjas Romas Sakadolskis iš Washingtono, kuris žinias apie konferencijos eigą perdavė Lietuvon.

E. Šulaitis

A. A. JONUI ŽAGARSKUI

mirus, jo žmonai ALBERTAI, dukroms ROMAI, RITAI, ALBERTOS sūnui RIMUI, dukrai RAMINTAI, jų šeimoms, visiems giminėms ir artimiesiems, reiškiamo gilia šaulišką užuojautą.

L. Š. S-gos Išeivijoje
Žalgirio Šaulių Kuopa

Waterview Properties
of the Palm Beaches, Inc.

MLS

Ray Staškūnas

LICENSED REAL ESTATE BROKER

11501 Ellison Wilson Road 407-622-5000
North Palm Beach, FL 33408 407-626-6562 res
SE Corner of PGA Bridge 407-622-5966 fax

FOR YOUR FLORIDA REAL ESTATE NEEDS!!!

CALL 1(800) 369-7355

1994 Š. A. BALTIEČIŲ IR LIETUVIŲ LENGVOSIOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS

1994 m. Š. Amerikos Baltiečių ir Lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės įvyks 1994 m. rugsėjo 10-11 d.d., Aldershot High School, 50 Fairwood Place, West, Burlington, Ont. Pirmenybes vykdys ŠALFASS lengvosios Atletikos Komitetas, talkininkaujant Toronto Aušros, Vyčio ir Hamiltono Kovo klubams. Lietuvių pirmenybės išvedamos iš baltiečių.

Varžybos vyks šiose klasėse: vyrų, moterų, jaunių A (17-19 m.); jaunių ir mergaičių B (15-16 m.), C (13-14 m.), D (11-12 m.), E (9-10 m.) F (žemiau 9 m.); vyrų ir moterų "Sub-masters" (35-39 m.) ir visų klasių "Masters" – (40-44 m.), (45-49 m.) ir t.t. kas 5 metai.

Prieauglio klasifikacija – pagal dalyvio amžių 1994 m. gruodžio 31 d. Sub-masters ir Masters – pagal dalyvio amžių varžybų dieną. Dalyvių skaičius neapribotas visose klasėse.

Dalyvių registracija – iki rugsėjo 7 d. imtinai, šiuo adresu: Mrs. Irena Wilkinson, 2783 Kinnerton Cresc., Mis-

sisauga, Ont. L5K 2B3. Tel. (905)-822-0302.

Papildomi kontaktai: Algis Malinauskas, varžybų vadovas (905)-844-7694; Algirdas Bielskus (216)-486-0889.

Smulkios informacijos prašamos visiems sporto klubams. Klubams nepriklausą, dėl informacijų gali kreiptis į Ireną Wilkinson, Algį Malinauską, Algirdą Bielskų ar į betkurį lietuvių sporto klubą.

Šių metų varžybos bus pravedamos platesne apimtimi. Atgaivinant ankstyvesnes tradicijas, šiais metais svečių teisėmis yra pakviesti dalyvauti ir vietiniai suomių, ukrainiečių ir lenkų lengvatlečiai.

Varžybų pradžia šeštadienį, rugsėjo 10 d., 1:30 PM. Registracija – nuo 12:30 val. Sekmadienį varžybų tąsa nuo 10:00 AM.

Dalyvavimas atviras visiems lietuvių lengvatlečiams. Klubai ir pavieniai lengvatlečiai kviečiami šiose varžybose gausiai dalyvauti.

ŠALFASS LENGV. ATLETIKOS
K-TAS
ŠALFASS CENTRO VALDYBA

PADEKA

Kol. Vita Aleksandrūnaitė – Girdvainienė atsiuntė 200 dol. auką korporacijai Neo-Lithuania jos A. † A tėvelio Vytauto Aleksandrūno atminimui.

Korp! Neo-Lithuania liūdi netekusi uolaus filisterio Vytauto Aleksandrūno, nuoširdžiai užjaučia jo dukrą Vitą ir dėkoja jai už auką, kuri prisidės prie tolimesnės korporacijos veiklos.

Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

BALTIEČIŲ TENISO TURNYRAS

1994 m. Š. Amerikos baltiečių lauko teniso pirmenybės bus vykdomos 1994 m. JAV-bių latvių pirmenybių rėmuose, š.m. rugsėjo 3 ir 4 d.d., Columbus, Ohio. Detalės bus pranešta artimiausiu laiku.

KIEMO DARBAI

Greitai ir tvarkingai atlieku įvairius mažesnius ir rimtesnius kiemo darbus.

Skambinkite:

Linui Mulioliui 692-0702

Pasiteiraukite apie
atpigintus bilietus spalio mėn.

RYGA, VARTAI Į PABALTIJĄ

SUPAŽINDINAM SU ATA'S TAUPIAUSIOM SKRYDŽIŲ KAINOM Į PABALTIJĄ

Ar Jūs skrendate biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis Pabaltijoje, Jūs nenorite gaišti laiką persėdami Maskvoje ar Frankfurte. Norite nukeliauti kuo greičiau, be reikalo neišleidžiant dar daugiau pinigų. ATA's iš New Yorko į Rygą yra greičiausias kelias. ATA paruošė jums pigiausią ir maloniausią kelionę, kurią jūs tikrai užsipelnėt. Į vieną pusę kainos iš New Yorko ne aukštesnės kaip \$429, ir žemos—iki \$279 spalio mėn., ATA yra vienas iš geriausių pasirinkimų tarp aukštų kainų skrydžių kampanijų.

PATOGŲ PERSĖDIMAI JAV

Naudokitės ekonomiškais ATA's skrydžiais į Rygą iš JAV miestų. Pasirinkite patogius TWA skrydžius, kurie sujungia New Yorko ATA's su Ryga.

SKAMBINKIT JŪSŲ
KELIONIŲ AGENTUI
ARBA ATA:

800-382-5892.

iš NEW YORKO

Savaitės dienomis

\$399

Į vieną pusę

Keliaujant nuo 6/1 iki 9/30

Savaitgaliais

\$429

Į vieną pusę

Keliaujant nuo 6/1 iki 9/30

Studentams

\$349

Į vieną pusę, savaitės dienomis

Keliaujant nuo 6/1 iki 9/30

Išskrendant iš	Savaitgalį	Savaitės dienomis
ATLANTA	\$561	\$531
BALTIMORE	\$520	\$490
BOSTON	\$429	\$399
† CHICAGO	\$484	\$454
CLEVELAND	\$520	\$490
DALLAS	\$579	\$549
DETROIT	\$524	\$494
HOUSTON	\$579	\$549
† LOS ANGELES	\$547	\$517
MIAMI	\$569	\$539
MINNEAPOLIS	\$479	\$449
NEW ORLEANS	\$569	\$539
PHILADELPHIA	\$474	\$444
PHOENIX	\$547	\$517
PITTSBURGH	\$479	\$449
SAN ANTONIO	\$579	\$549
SAN DIEGO	\$547	\$517
† SAN FRANCISCO	\$547	\$517
SALT LAKE CITY	\$547	\$517
SEATTLE	\$549	\$519
WASHINGTON D.C.	\$520	\$490

Visos kainos yra nustatytos perkant skrydžius į abu galus
† Per ATA.
Visi kiti miestai per TWA sujungti su New Yorku, tęsiant į Rygą per ATA.

ATA
American Trans Air

Bilietai turi būti nupirkti 7 dienas prieš išskrendant. Taip pat yra tiek brangesni bilietai turintys mažiau suvaržymų. Valstybiniai mokesčiai \$32.95 sumakami atsiimant bilietus. Studentų amžius nuo 18 iki 26m., parodant mokyklos I.D. ATA suteikia patarimus į Rygą iki Spalio 30, 1994.

CLEVELANDE ir apylinkėse

UŽBAIGTAS CPS SEZONAS

Cleveland Photographic Society (CPS) – foto mėgėjų dr-ja metiniu banketu Tower City centre užbaigė 1993-94 m. veiklos sezoną. Buvo įvesdinti į pareigas 1994-95m. sezonui išrinkti vadovai ir įteikti atžymėjimai foto varžybų dalyviams.

CPS narys Gerardas Juščenas gamtos skaidrių varžybose gavo du apdovanojimus zoologijos klasėje – už Monarch peteliškę ir surinktus taškus per pastaruosius metus. Spalvotų skaidrių varžybose jam teko atžymėjimas už skaidrę – "Saulės spindulys". Kūrybinių skaidrių varžybose atžymėta jo skaidrė – "Lėktuvų prasiveržimas". CPS klubas buvo įsteigtas 1887 m. ir be pertraukos veikia 107-sius metus.

Ger.J.

KAIP KELIAUTI

Eismo programa "Way To Go" padeda automobilistams išvengti šiaurės rytų Ohio srityje taisomų kelių ir tuo pačiu saugiai pasiekti tikslą – Cuyahoga, Lake, Geauga, Lorain ir Medina apskrityse. East Ohio Gas b-vė bendradarbiaudama su Noaca (Northeast Ohio Areawide Coordinating Agency), teikia žinias apie 3-jų metų kelių remonto projektus, paskambinus tel. 1-800-FYI-ROAD (1-800-394-7623). Ger.J.

PARENGIMAI

1994 M.

• LIEPOS mėn. 31-ą dieną sekmadienį 12-tą valandą popiet, L.K.V.S-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyriaus valdyba ir L.S.S-gos Išeivijoje Žalgirio šaulių kuopos

valdyba kartu rengia gegužinę prie ežero Beachland parke 17815 Canterbury Road Clevelande..

• RUGPJŪČIO 14 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

• RUGPJŪČIO 28 d. Kun. Juozapo Angelaičio 60-ties metų kunigystės sukakties ir 90-to gimtadienio pagerbimas. Šv. Jurgio parapijoje šv. Mišios 10:30 ryto.

• RUGSĖJO 18 d. Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas. Rengia skautininkių draugovė ir Dievo Motinos parapija.

• RUGSĖJO 25 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių atidarymo šventė. Šv. Mišias celebruos vyskupas Edward Pevec Mišios 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

APARTMENT FOR RENT

LAKE SHORE –185 St. Area Modern, large 1 bedroom, appliances, Air cond. Garage included. Quiet bldg. No pets. Lease. \$325 Call 338-3205

HOME

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

atlanta

IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312) 434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO

Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS:

antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

Naujausios žinios iš Lietuvos

BILL CLINTON RYGOJE SUSITIKO SU BALTIJOS VALSTYBIŲ PREZIDENTAIS

Liepos 6 dieną Rygoje Latvijos, Estijos ir Lietuvos prezidentai susitiko su Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentu Bill Clinton. Keturi prezidentai kalbėjosi Rygos pilyje. Susitikime Latvijos atstovai daugiausia kalbėjo apie Skrundės radiolokacinę stotį, kuria naudojasi Rusija, Estijos - apie Rusijos kariuomenės išvadimo sąlygas. Prezidentas Brazauskas daugiausia kalbėjo apie energetiką, pabrėždamas, kad tai ekonominės nepriklausomybės pagrindas. Buvo paminėtas Būtingės naftos terminalas, ir Bill Clinton žadėjo pastudijuoti šį projektą.

Surengtoje spaudos konferencijoje buvo pranešta,

kad liepos 5 dieną Washington pasirašyta sutartis su JAV firmomis dėl 200 mln. USD skyrimo Lietuvai. Be to vienas JAV fondas keletiemis ateinantiems metams ketina duoti Lietuvai 50 mln. USD, kad ši plėstų prekybą.

JAV prezidentas pasakė, kad Baltijos valstybės yra svarbios Jungtinėms Amerikos Valstijoms, nes čia gyvena vienas milijonas žmonių, kurių šaknys Baltijos valstybėse. Jis pareiškė savo nuomonę dėl to, kad reikia tęsti Rusijos kariuomenės išvedimą, taip pat pranešė, kad JAV stengiasi skirti kreditą Skrundos radiolokacinei bazei išmontuoti.

(AGEP)

GEDIMINO ORDINAS AMERIKOS LABDAROS ORGANIZACIJAI

Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas įteikė Gedimino ordiną amerikiečių labdaros organizacijai "Lithuanian mercy lift". Ši organizacija - pirmoji dar 1990 metų pavasarį per blokadą - į Lietuvą atvežė Amerikos ligoninių, farmacijos bendruomenių paaukotus vaistus, medicinos literatūrą, lovas, įrangą, pieno mišinius. Dabar 20 savanorių, atvykstančių į Lietuvą bent porą

kartų per metus, bendradarbiauja su Sveikatos apsaugos ministerija, itin rūpinasi džiova sergančiais vaikais, sukūrė specialią nėsčiųjų priežiūros programą, tačiau labdarą skirsto patys. Šios organizacijos labdaros Lietuvai vertė beveik 35 mln. USD. Nuo 1992 metų visas "Lithuanian mercy lift" siuntas apmoka viena Amerikos labdaros kompanija.

(AGEP)

PLB KRAŠTŲ ATSTOVAI POSĖDŽIAVO ANYKŠČIUOSE

Anykščiuose įvyko Pasaulio lietuvių bendruomenės kraštų atstovų suvažiavimas ir susitikimas su Lietuvos valdžios atstovais. Pagrindinis suvažiavimo prašymas Lietuvos Respublikos Seimui ir Vyriausybei - pripažinti visų lietuvių teisę į Lietuvos pilietybę, įstatymais laiduoti

nuosavybės atstatymą, remti lietuvių grįžimą iš visų be išimties kraštų į Lietuvą. Taip pat nutarta, kad PLB, išskirtinai atstovaujanti visai lietuvių tautos daliai, gyvenančiai už valstybės ribų, ir ateityje liks nepolitinė, pagrindinį dėmesį skirs tautos saviraiškai, tradicijoms.

(AGEP)

A. A.

ALFONSUI PIMPEI

mirus, dukrai AURELIJAI su šeima, reiškiu nuoširdžia užuojautą.

Bronė Paplėnienė – Miklienė

A. A.

AGR. ZIGMUI JAKULIUI

Vilniuje mirus, jo sūnums EUGENIJUI IR MARIUI bei jų šeimoms reiškiame nuoširdžią užuojautą

N.P. Bieliniai

E. Maslauskienė,

E. Steponavičienė,

A. Kazlas

A. Petrauskis,

Z. Vyšniauskienė

KAI GĖDOS JAUSMA NUSTELBIA GOBŠUMAS

Į Klaipėdos uostą su draugišku vizitu buvo atplaukęs JAV karinis laivas "Hayler". JAV jūreiviai atvežė dovanų - 500 knygų Klaipėdos universitetui, toną specialių dažų Lietuvos kariniam laivynui, vaikų ir senelių globos namams padovanojo įvairių buitinių dalykų, savo noru vaikams remontavo kambarius bei sutaisė sūpuokles. Už dvi viešnagės dienas Klaipėdos uoste iš JAV karinio laivo buvo pareikalauta sumokėti maždaug 21 tūkst. USD. Išsėdęs laivo vadas įteikė tik 10 tūkst. USD ir pareiškė, kad nepatarsiųjų ne tik karo, bet ir prekybos laivams plaukti į Klaipėdos uostą. Klaipėdos uosto vadovai aiškina, kad tokius didelius mokesčius jiems liepia rinkti Susisiekimo ministerija, nuo uosto rinkliavų atleidusi tik Lietuvos karo laivyną. Tuo tarpu iš Lietuvos karo laivo, dalyvavusio NATO manevruose, Švedijos, Vokietijos uostuose niekas nereikalavo mokesčių, tik Lenkijoje reikėjo sumokėti 65 USD už locmano paslaugas. Klaipėdos uoste JAV karo laivui locmano paslaugos kainavo 2,000 USD.

(AGEP)

IEŠKO

TUOMOS IGNO, VINCO

Gyveno Šiaulių apskr., Linkuvos valsčiuje, Gudžiūnų kaime. Emigravo į JAV apie 1927-35 m.

Gyveno Philadelphijoje dirbo cukraus fabrike.

Ieško brolio Petro dukra Ancilija Tuomaitė – Mikalauskiene gyvenanti:

Plungėje, Mačernio 35-2. LIETUVA

OPEROS SPEKTAKLIS PILAKALNIO VIRŠONĖJE

Jurbarkė, švenčiant 735-ąsias miesto metines, ant Bišpilio piliakalnio įvyko lietuviškos operos "Karalius Mindaugas" premjera. Operą savo vaikystės miestui skyrė Darius Lapinskas iš Chicago. Pastatymo būta originalaus - spektaklyje dalyvavo Jurbarko kultūrininkai, muzikos mokyklos moksleiviai, Tauragės dragūnų pulko kariai. Spektaklio scena buvo

piliakalnio viršūnė, ją karūnavo žvaigždėtas dangaus skliautas, nes spektaklis vyko vidurnaktį, ir šlamantys medžiai. Scenoje veikė išdientos Mindaugo ir Mortos figūros, realūs kostiumuoti vaidintojai ir gyvas šešėlių teatras. Pasak kritiko, opera nepaprastai priminė šio žanro užuomazgoje gimusias dvaro operas.

(AGEP)

AR NE PER TOLI NUEITA?

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba ir jos pirminkas, Bronius Nainys, atkreipė reikiamą dėmesį į visuomenės pasisakymus ir reikalavimus ryšium su padarytomis klaidomis, paskubom išleidus "Lietuvos kovų ir kančių istoriją" dokumentų rinkinį.

Spaudoje skaitėme PLB valdybos pareiškimą ir sutikimą su pozityvia rinkinio kritika. Skaitėme prisipažinimą klaidų ir pažadą klaidas atitaisyti.

Už klaidas PLB valdyba atsiprašė. Spaudoje skaitėme PLB valdybos, JAV ir Kanados kraštų valdybų pareiškimus. PLB valdyba kartu su JAV LB ir Kanados LB valdybomis sutarė sudaryti specialistų komisiją iš tremtinių ir politinių kalinių atstovų, Lietuvos ir išeivijos istorikų ir pertvarkyti dokumentų rinkinį.

Po pranešimų, dar net nesusėjęs sudaryti komisijos ir susitarti kaip pertvarkyti rinkinį, kritika dar labiau sustiprėjo.

Skaitydami dabartinius pasisakymus bei apmokėtus skelbimus pasidarė nebeaišku, ar ši dabartinė sustiprėjusi kritika rašoma su noru atitaisyti rinkinio netikslumus, ar čia vyksta kokie nors asmeniškumai. Dabartiniai kaltinimai yra žiaurūs ir išmetinėjimai be jokio pagrindo.

Broniaus Nainio keturiasdešimt penkerių metų veiklos tikslas buvo prisidėti prie atkūrimo laisvos ir nepriklausomos Lietuvos ir išlaikymo lietuvių išeivijoje.

Taip kaip beveik kiekvienai lietuviškai šeimai, taip ir Broniui Nainiui kančia nesvetima. Jo šeimos artimųjų ašaromis ir krauju irgi palaistyta Lietuvos žemė.

Broniaus Nainio siekis buvo ir yra atskleisti pasauliui ir ateinančioms kartoms lietuvių tautai padarytas skriaudas. Jisai norėjo ir nori, kad Lietuvai ir lietuviams okupanto padaryta žala nebūtų pasaulio užmiršta. Jisai rūpinosi ir rūpina, kad išeivija liktų gyva.

Mes šiuos Broniaus Nainio norus, tikslus, ir jo asmenišką Lietuvoje gyvenusių ir mirusiųjų artimųjų kančias žinome, nes mes esame jo šeima.

Kazin ar tik jau nenuėita per toli su dabartiniais kaltinimais ir žiauriais išmetinėjimais? Mums atrodo, kad kai kuriais atvejais net, ir pasisavinta Kūrėjo galia teisti kitus?

Vietoje, kad toliau būtų skleidžiama neapykanta, gal jau atėjo laikas siekti vienybės ir taikos išeivijoje. Visi kartu ar atskirai, bet dirbkime pozityvų darbą. Pamirškime skirtumus, suraskime bandrą kelią, nes visi esame tos pačios labai daug nukentėjusios tautos vaikai.

Bronė Nainienė

Laima ir Vacys Garbonkai

Rūta ir Kęstutis Sušinskai

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK

Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.